

МІНСК, ВУЛІЦА ЗАХАРАВА, 28.
ДОМ ДРУЖБЫ
ВЫСТАВА ТВОРАЎ БЕЛАРУСАЎ МАЛАДОВЫ

ДЫПКУР'ЕР.
СУСТРЭЧА
НАМЕСНІКАЎ ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ У БЕЛАСТОКУ

2 стар.

3 стар.

ВЕСТКІ З СУПОЛАК. РАСІЯ
КУПАЛЛІ СВАТКАВАЛІ Ў ІРКУЦКУ

3 стар.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ
БРАСЛАЎСКІЯ ЧЫТАННІ

4 стар.

ГОСЦЬ
Алена БРЖУСТОВСКАЯ:
ВЫРАС ПОПЫТ НА БЕЛАРУСКІЯ ВІДАННІ

4 стар.

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГ

5-6 стар.

ЗАХАВАЙ ТРАДЫЦЫЮ
У ПАСТАВАХ "ЗВІНЯЦЬ ЦЫМБАЛЫ І
ГАРМОНІК"

7 стар.

ПАЭТЫЧНАЯ ІМПРЭЗА
ВЕРШЫ Марыі СТАНОЎКІ

8 стар.

КРЫЖАВАНКА ад Любові ІОНАВАЙ

8 стар.

АГУЛЬНАЯ БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

РАСПАЎСЮДЖВАЕЦЦА Ў 48 КРАІНАХ

Голас Радзімы

Штотыднёвая газета для суайчыннікаў за межамі Беларусі

Выдаецца з 6 красавіка 1955 года

10 ліпеня 2003 года, № 28 (2846)

Цана 170 рублёў

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Хроніка жыцця

ЗА СЛУЖЭННЕ АЙЧЫНЕ

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка напярэдадні Дня Незалежнасці ўручыў дзяржаўныя ўзнагароды.

Дзяржаўныя ўзнагароды атрымалі работнікі ўстаноў адукацыі, дзяржаўных органаў, прадпрыемстваў, ваеннаслужачыя. Па словах кіраўніка дзяржавы, іх атрымалі "людзі розных прафесій, але абавязкова вартыя нашага народа". Служэнне Айчыне для іх — справа ўсяго жыцця. Іх працоўныя перамогі ўжо цяпер можна ацаніць па "рэальнаму ўкладу ў сацыяльна-эканамічнае развіццё краіны". Сярод ўзнагароджаных быў і старшыня Мінскага гарвыканкама Міхаіл Паўлаў — яму ўручаны ордэн Пашаны за заслугі ў развіцці сталіцы, якая сёння лічыцца адным з найпрыгажэйшых гарадоў Еўропы.

БРЭСТ — КАЛІНІНГРАД — ПРАМЫ АВІЯРЭЙС

Прамы авіярэйс звязвае Брэст і Калінінград. Рэгулярныя паветраныя зносіны паміж прыгранічным Брэстам і расійскім Калінінградом пачнуцца з 17 ліпеня.

На маршруце будзе працаваць самалёт Л-410, а забяспечваць рэйсы ўзялася прыватная авіякампанія. Для палёту пасажырам не патрэбны ніякія візы, а па часе ён зойме ўсяго 1 гадзіну 40 минут. Кошт білета — 105 тысяч рублёў, але калі пасажыр будзе браць білет туды і назад, то касіры зробіць яму скідку ў 20 тысяч рублёў.

НА РАДАСЦЬ МІНЧАНАМ Найстарэйшы мінскі парк імя Горкага пасля рэканструкцыі зноў стаў адным з самых папулярных у беларускай сталіцы.

Будаўнікі добра папрацавалі і заслужылі высокую адзнаку жыхароў і гасцей горада. Асабліва радуюцца пераменам дзеці: тут з'явіліся сучасныя атракцыёны.

Пачынаецца маштабная рэканструкцыя і яшчэ аднаго месца масавага адпачынку — парку Чэлюскінцаў. На чарзе — абнаўленне іншых паркаў — Лошыцкага, Севастопальскага, імя Янкі Купалы. Сталічная мэрыя ставіць задачу ў наступныя пяць гадоў прывесці ў парадак усе парк сталіцы.

КЛОПАТ ПРА СЛАБЫХ

Да пачатку 2006 года ў кожным раёне Беларусі будуць створаны цэнтры сацыяльнага абслугоўвання.

Як паведаміла начальнік упраўлення сацыяльнай дапамогі і сацыяльнага абслугоўвання Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Таццяна Шаметаваец, зараз у Беларусі ўжо працуюць 112 цэнтраў. У прыватнасці, у Брэсцкай вобласці іх налічваецца 14 (на 20 адміністрацыйных раёнаў), Гродзенскай — 5 (20 раёнаў), Мінскай — 15 (28 раёнаў), Магілёўскай — 25 (26 раёнаў), у сталіцы 10 (на 9 раёнаў).

"ВЕРБНІЦА" — У ГЕРМАНІІ

На міжнародным фальклорным фестывалі, які адбыўся ў нямецкіх гарадах Нортхале і Ганверы, народны хор "Вербніца" (кіраўнік Віктар Фіціцаў) унітарнага прадпрыемства "Брэст-аблтэком" быў названы лепшым сярод дзесяткаў імянітых калектываў з розных краін.

Нямецкія глядачы высока ацанілі майстэрства брэстаўчан, іх праграму, складзеную з беларускіх, рускіх і ўкраінскіх народных песень і танцаў. Выступленне брэстаўчан сустракалася бурнымі апладысмантамі. А па дарозе дадому калектыву прыняў ўдзел у гала-канцэрце і ў польскай сталіцы. Праграма артыстаў з Брэста спадабалася і палякам, якія запарасілі калектыву выступіць на адным з вялікіх сваіх святаў у верасні.

НОВАЕ АБСТАЛЯВАННЕ ДАЗВОЛІЦЬ ЭКАНОМІЦЬ

Паменшыць страты энергіі ў электрычных сетках і павялічыць надзейнасць беларускай энергасістэмы дазволіць новае абсталяванне на падстанцыях "Гомсельмаш" і "Баранавічы".

На гэтых аб'ектах, якія ўваходзяць у сістэму прадпрыемстваў "Гомсельэнерга" і "Брэстэнерга", адбылося ўвядзенне ў эксплуатацыю шунтавых рэактараў. Яны ўяўляюць сабой электратэхнічныя ўстройства, якія паглынаюць лішак рэактыўнай магутнасці ліній электраперадачы і дазваляюць паменшыць лішак напружання ліній, што засцеража падстанцыі і абсталяванне спажываючых электраэнергіі ад пашкоджання, знізіць страты электрычных сетак. Эфектыўнасць упраўлення рэактыўнай магутнасцю дазволіць зберагчы толькі на Гомельскай энергасістэме каля 1 мільёна долараў у год.

У перспектыве плануецца ўстанавіць аналагічныя ўстройства на падстанцыях "Мірадзіна" і "Маладзечна".

Падрыхтавала Таццяна КУВАРЫНА.

Кінапрэм'ера

УБАЧЫЛІ "НАСТАССЮ СЛУЦКУЮ"

У Мінску ў кінатэатры "Цэнтральны" адбылася прэм'ера мастацкага фільма "Настасся Слуцкая". На праглядзе прысутнічаў Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка.

У зале былі навуковая і творчая інтэлігенцыя, студэнты ВУНУ, ветэраны. Паўтары гадзіны прагляду фільма, як кажуць, прайшлі на адным дыханні. Мы ўбачылі на экране нешта іншае, чым бясконцыя баевікі, трылеры. Мы ўбачылі сваю гісторыю: складаную, драматычную, але багатую на яркія, самабытныя асобы, якія з'яўляюцца ў пераломныя моманты. Менавіта такі лёс выпала княгіні Настасці Слуцкай, жонцы слуцкага

князя Сямёна Апелькавіча. У трагічны для горада час яна з мячом у руках стала на яго абарону і перамагла.

Галоўная ідэя фільма — патрыятызм, перакананне, што толькі агульнымі сіламі можна перамагчы ворага. Сімвалічна, што "Настасся Слуцкая" выйшла на экраны напярэдадні Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Карціна яшчэ раз нагадвае, які багаты гістарычны шлях у наша-

га народа, праз якія выпрабаванні і цяжкасці ён прайшоў, каб жыць у незалежнасці, суверэннай дзяржаве.

У словах тых, хто выступаў, былі і заўвагі, і прапановы, і пажаданні. Але ўсе зыходзілі ў адным: фільм адбыўся. Як паведамілі стваральнікі карціны, ёю зацікавіліся ў шэрагу расійскіх рэгіёнаў, яна атрымала афіцыйнае запрашэнне на ўдзел у чарговым Міжнародным фестывалі кіно Усходняй і Цэнтральнай Еўропы ў Польшчы.

Галіна ВІР.

stop: тэрор

ГРАМАДЗЯНКА БЕЛАРУСІ ПАЦЯРПЕЛА Ў ВЫНІКУ ТЭРАКТА Ў ТУШЫНЕ

Стан здароўя грамадзянкі Беларусі — 16-гадовай жыхаркі Бабруйска Вольгі Дзядзюлі, — якая пацярпела ў выніку тэрарыстычнага акта на маскоўскім аэрадроме "Тушына", дзе 5 ліпеня праходзіў маладзёжны рок-фестываль "Крылы", ацэньваецца медыкамі як стабільны. Гэты факт пацвердзіў начальнік упраўлення інфармацыі — прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў Беларусі Андрэй Савіных.

Наша суайчынніца 1986 года нараджэння, якой зроблена хірургічная аперацыя, цяпер знаходзіцца ў гарадской клінічнай бальніцы імя Боткіна ў Маскве. У яе траўма сярэдняй цяжкасці. Пацярпелую наведваў супрацоўнік консульскага аддзела Пасольства Рэспублікі Беларусь у Расійскай Федэрацыі. Як пацвердзіў Ан-

дрэй Савіных, ёй будзе аказана неабходная дапамога. Бацькам дзяўчыны, якія праінфармаваныя аб стане дачкі, прапанавана бясплатна спыніцца ў гасцініцы беларускага дыпламстаўніцтва ў выпадку, калі яны прымуць рашэнне ехаць да дачкі ў Маскву.

Аліна ГРЫШКЕВІЧ.

стасункі

НАВЕДАЛІ БЕЛАРУСАЎ БЕЛАСТОКА

У Беластоку намеснік міністра замежных спраў Беларусі Аляксандр Герасіменка наведаў сядзібу Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы, дзе адбылася сустрэча з кіраўніцтвам таварыства.

У сустрэчы таксама прынялі ўдзел пасол Беларусі ў Польшчы Павел Латуска і Генеральны консул Беларусі ў Беластоку Леанід Каравайка.

У ходзе гутаркі старшыня Галоўнага праўлення БГКТ Ян Сычэўскі праінфармаваў аб становішчы беларускай меншасці з улікам вынікаў перапісу насельніцтва ў Польшчы. Я.Сычэўскі падкрэсліў важнасць для Беларускага таварыства падтрымання і развіцця канструктыўных узаемаадносін з Беларуссю. Былі прыведзены прыклады станоўчага ўзаемадзеяння БГКТ з міністэрствамі замежных спраў, культуры, адукацыі, Камітэтам па справах рэлігій, Гродзенскім аблвыканкамам і замежнымі ўстановамі Беларусі.

мінск, вуліца Захарова, 28. дом дружбы

НАШ МАСТАК

Выстава твораў беларусаў Малдовы адкрылася ў выставачнай зале Дома дружбы з замежнымі краінамі

Прадстаўлены аўтары не толькі розных творчых напрамкаў, але і рознага мастацкага ўзроўню. Значная частка выстаў — творы добра вядомага ў Малдове і Беларусі мастака Вячаслава Ігнаценкі. Нарадзіўшыся на Гомельшчыне, ён закончыў у 1983 годзе Беларускаю акадэмію мастацтваў і з той пары жыве і працуе ў Кішыневе. Амаль за два дзесяцігадоў творчасці В.Ігнаценка ўдзельнічаў у шматлікіх выставах самых высокіх узроўняў. Аб яго творчым патэнцыяле сведчыць і такі факт: на яго рахунку адзінаццаць персанальных выстаў у Кішыневе, Ціраспалі, Адэсе, Мінску... В.Ігнаценка не толькі жывапісец, але і выдатны графік. У 1994 годзе ягоныя графічныя работы адзначаны першым месцам на міжнароднай выставе ў Таронта (Канада). А чытачы "Голасу Радзімы" могуць бачыць графіку мастака амаль у кожным нумары газеты. Яна ўпрыгожвае старонкі нашай газеты, надае своеасаблівы каларыт.

Другую частку выстаў складаюць працы пачынаючых

мастакоў. Гэта ў асноўным акварэлі, зробленыя дзецьмі-беларусамі — выхаванцамі нядзельнай школы таварыства "Беларуская культура" з горада Бендэры, якія працуюць пад кіраўніцтвам Леаніда Шаракі. Вялікую цікавасць выклікаюць і працы Ірыны Лазарук з Кішынева. Яе маляўнічыя карціны створаны з дапамогай прыроды. Аплікацыі з сухіх кветак уражваюць шматколеранасцю і лірызмам.

Трэба адзначыць, што арганізацыя такой шматпланавай выставы стала магчымай дзякуючы намаганням таварыстваў "Радзіма" і па сувязі з замежнымі краінамі, Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей, пасольстваў Беларусі і Малдовы.

НА ЗДЫМКАХ: Вячаслаў ІГНАЦЕНКА і старшыня Каардынацыйнай рады беларускіх суполак у Малдове Ганна ЛАПЦЬЕВА; выступае старшыня Камітэта па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Станіслаў БУКО; працы В.ІГНАЦЕНКІ "Час" і "Палёт".

Тэкст і фота Яўгена КАЗЮЛ.

спорт

IV МІЖНАРОДНЫЯ СПАРТЫЎНЫЯ ГУЛЬНІ ў АСТАНЕ. 26–30 чэрвеня ў Астане (Казахстан) адбыліся IV міжнародныя спартыўныя гульні дзяржаў — удзельнікі ў якіх прынялі ўдзел прадстаўнікі ўсіх краін Садружнасці, за выключэннем Таджыкістана.

У праграму гульняў увайшлі лёгка атлетыка, плаванне, гравы спорт, настольны тэніс, бадмінтон, валейбол, стрэчбол, мініфутбол, дартс, перацягванне каната, сямейныя старты.

Беларускія спартсмены заваявалі 2 залатыя, 6 сярэбраных і 3 бронзавыя медалі. Чэмпіёнамі ў беларускай камандзе сталі Расціслаў Неўдах (лёгка атлетыка) і Сяргей Трафімаў (гравы спорт).

У рамках гульняў былі праведзены кінафестываль спартыўных фільмаў і "круглы стол" па праблемах масавага спорту.

МАСТАЦКАЯ ГІМНАСТЫКА. У Берліне, дзе прайшоў чарговы этап серыі Гран-пры, нашы дзяўчаты заваявалі шэраг ўзнагарод. Іна Жукава стала трэцяй у мнагаборстве, а наша каманда "групавічак" забрала ўсё золата (і ў мнагаборстве, і ў адзіночных спаборніцтвах).

ЛЁГКАЯ АТЛЕТЫКА. У Мінску на мемарыяле Равілі Аглендзінавай беларуска Наталля Сафроннікава паставіла новы рэкорд краіны на стометроўцы — 11,05 — лепшы вынік у Еўропе!

Міхаіл МАЗАКОЎ.

«мінск-навіны» паведамляюць

КАМП'ЮТЭР СТВАРАЕ "БЕЗБАР'ЕРНАЕ АСЯРОДДЗЕ"

У інвалідаў з'явіўся яшчэ адзін рэальны шанс знайсці працу і стаць больш незалежнымі. Рэспубліканская асацыяцыя інвалідаў-калясачнікаў атрымала ў якасці гуманітарнай дапамогі партыю персанальных камп'ютэраў.

Як паведамілі ў асацыяцыі, тэхніка не самая сучасная, аднак дае магчымасць якасна выконваць розныя віды работ — ад перакладаў з замежных моў, набору і рэдагавання тэкстаў да стварэння веб-старонак і трохмерных графічных аб'ектаў. Гэтыя работы ўжо могуць выконваць дома каля 20 чалавек. Акрамя таго, многія з іх маюць доступ да Інтэрнэта, што адкрывае новыя магчымасці, у тым ліку і ў атрыманні новай прафесіі і паспільнай працы. У асацыяцыі інвалідаў-калясачнікаў спадзяюцца, што беларускія работадатцы адгукнуцца на прапанову працоўнай сілы грамадзян з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі.

КУРЫЛЬШЧЫКАМ УВАХОД ЗАБАРОНЕНЫ

Гандаль і цыгарэта — паняцці несумяшчальныя, вырашыла

адміністрацыя Камароўскага рынку, забараніўшы курэнне на сваёй тэрыторыі і прылеглай плошчы.

Акцыя праводзіцца ў рамках праграмы "Мінск — здаровы, чысты горад", прынятай рашэннем Мінгарвыканкама. Але адміністрацыя Камароўкі не абмежавалася часовымі рамкамі. Падыміць цяпер можна выключна ў спецыяльна адведзеных для гэтага месцах. Новыя правілы датычаць і наведвальнікаў. Папераджальныя знакі расклеены па ўсім сталічным рынку.

ЗАПЛАЦЬ — ПАКАЦЬ

Узяць напакат аўтамабіль у сталіцы — не праблема, калі ёсць грошы. Арэнда на суткі новага "Опеля" ці "Мазды" сярэдняга класа абыходзіцца ў суму, эквівалентную 87 доларам ЗША. Больш працяглы перакат мае на ўвазе сістэму скідак. Напрыклад, калі катца тыдзень і больш, то плаціць прыйдзецца 62 долары (па курсу Нацбанка) за суткі.

Як расказалі ў адной з гарадскіх кампаній па пракату аўтамабіляў, штодзённа з парку "выходзяць на працу" 1–2 машыны. Карыстаюцца падобнымі паслугамі ў асноўным мясцовыя і прыезджыя бізнесмены.

анонс

УНІКАЛЬНЫ ПРАЕКТ

Апошнім часам Беларускі дзяржаўны інстытут праблем культуры, якому ў маі споўнілася 12 гадоў, заявіў пра новыя пачынанні і працяг сваіх даўніх цікавых спраў.

Спачатку хацелася б нагадаць пра Міжнародную летнюю школу "Нясвіжская акадэмія". Яна ўзнікла на аснове пагаднення паміж інстытутам і Цэнтрам аховы гістарычнага ландшафту, што ў Польшчы. Тут займаюцца перападрыхтоўкай спецыялістаў па ландшафтна-паркавай архітэктуры, ахове і рэстаўрацыі гістарычных могілак, сядзібаў, паркаў.

Школа падрыхтавала 87 выпускнікоў з Беларусі, Літвы, Украіны, Расіі. 5 выпускнікоў-беларусаў сталі лаўрэатамі міжнароднага конкурсу імя Захватавіча, які праводзіцца ў Польшчы.

Апошні праект інстытута праблем культуры можна без перабольшвання назваць унікальным. Выпуск у мультымедычным варыянце 100 лепшых абразкоў беларускай культуры і мастацтва пад назвай "Культура Беларусі: лепшыя старонкі" стаў магчымым дзякуючы гранту Прэзідэнцкага фонду і не мае аналагаў у Беларусі. Ужо падрыхтавана 5 электронных дыскаў. Па словах супрацоўніцы інстытута Вольгі Мірончык, самай складанай была праца над першым — "Архітэктура Беларусі", якая пачалася 5 гадоў таму. Над гэтай тэмай, як і іншымі, працаваў вялікі аўтарскі калектыў. Дыск "Архітэктура Беларусі" ўтрымлівае 18 гістарычных нарысаў, гукавы рад, шмат здымкаў, у

тым ліку гістарычныя гравюры. Ёсць тут і слоўнік архітэктурных тэрмінаў. Наступнае выданне — "Музеі Беларусі" — кароткая гісторыя стварэння і экспазіцый 183 дзяржаўных музеяў нашай краіны, яно змяшчае 700 ілюстрацый. Выйшлі ў свет таксама "Беларускі традыцыйны касцюм", "Народныя песні Беларускага Панамянны", "Народныя песні Цэнтральнай Беларусі". Апошнія дыскі змяшчаюць экспедыцыйныя матэрыялы з 25 песень календарна-абрадавага цыкла. Варта заўважыць, што мэта складальнікаў своеасаблівай энцыклапедыі культуры Беларусі была, акрамя іншага, папулярызацыя беларускай культуры ў свеце. Таму інфармацыя перакладзена на рускую, англійскую, нямецкую і французскую мовы.

Наступныя дыскі раскажуць пра беларускіх пісьменнікаў і кананіс Беларусі, гісторыю Нясвіжа, беларускае барока. Калі яны будуць так прыгожа аздоблены і інфармацыйна насычаны, як папярэднія, кожная бібліятэка, арганізацыя, якая мае хоць нейкае дачыненне да культуры, ды і любая зацікаўленая ў самаадукацыі сям'я палічаць за гонар мець у сябе лепшыя старонкі культуры Беларусі ў электронным варыянце.

Алена СПАСЮК.

напярэдадні

СЛАВЯНСКІ БАЗАР-2003

12 ліпеня ў Летнім амфітэатры адбудзецца ўрачыстае адкрыццё XII Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

Сёлета ў яго ўмовах адбыліся перамены: папярэдніцаў уласна конкурсу будзе паўфінал. Толькі пасля яго вынікаў з 20 заяўленых выканаўцаў у фінальную барацьбу за лаўрэацыю званні ўступяць 12 самых лепшых. Нашу краіну будучы прадстаўляць двое спевакоў — саліст Дзяржаўнага канцэртнага аркестра Беларусі Уладзімір Аўчароў і саліст Гомельскай абласной філармоніі Максім Сапацькоў. Абодва — лаўрэаты сёлетняга І Рэспубліканскага фестывалю конкурсу маладзёжнага эстраднага мастацтва.

Ацэньваць выступленні маладых выканаўцаў запрошана міжнароднае журы. Узначальвае яго сёлета вядомы кампазітар, народны артыст Расіі Андрэй Пятроў. Беларускі бок у журы прадставяць народны артыст Беларусі

Міхаіл Фінберг і заслужаны дзеяч мастацтваў нашай краіны Уладзімір Скараходаў.

Традыцыйнымі сталі на "Славянскім базары ў Віцебску" Дні культуры трох славянскіх краін: Беларусі, Расіі і Украіны. Кожная з іх штогод стараецца прапанаваць у сваю праграму нешта адметнае. Дзень культуры нашай краіны адбудзецца 13 ліпеня, а прысвечаны яму гала-канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі пройдзе пад знакам памяці Уладзіміра Мулявіна.

Як заўсёды, не абыдзеца без канцэртаў зорак. На гэты раз у Віцебску чакаюць Сафію Ратару, Мікалая Баскава, Барыса Малсеева, "Бі-2", "Начных снайпераў", "Новых рускіх бабулек" і іншых.

Алена МАРЧУК.

прэміі

НАЗВАНЫ НАМІНАНТЫ

Сталі вядомыя першыя намінацыі на прэмію Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва.

Беларускі саюз мастакоў назваў сваім намінантам народнага мастака СССР і Беларусі, акадэміка Расійскай акадэміі мастацтваў, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі і Міжнароднай славянскай акадэміі Міхаіла Савіцкага. Саюз беларускіх пісьменнікаў назваў сваіх кандыдатаў: народны пісьменнік Беларусі Іван Навуменка з кнігай «Гуканне над верасам» і Мікола Чаргінец — аўтар дылогіі "За секунду да стрэлу". Намінантамі ад Саюза пісьменнікаў Расіі сталі Уладзімір Бандарэнка за кнігу "Дзеці 1937 года", Уладзімір Карпаў за кнігу "Генералісімус" і паэт Станіслаў Куняеў за пераклад на рускую мову паэмы беларускага паэта Міколы Гусоўскага "Песня

пра зубра". На прэмію вылучана двухмоўнае выданне сучаснай беларускай паэзіі "3 стагоддзі ў стагоддзе. Беларускае паэзія". Ад Расійскага саюза мастакоў вылучаны мастак Валянцін Севераў і Эдуард Драбіцкі, скульптар Анатоль Бічукоў. Расійскі саюз архітэктараў назваў намінантам на конкурс работу архітэктара Міхаіла Хазанова — Дзяржаўны мемарыяльны комплекс "Катынь". Гільдыя рэжысёраў кіно і Саюз кінематаграфістаў Расіі назвалі кінарэжысёра, сцэнарыста і апэратара Тофіка Шахвердзіева за фільм "Марш Перамогі". Уручэнне прэміі (прысуджэнне раз у два гады) адбудзецца ў 2004 годзе.

БЕЛТА.

галерэя майстроў

Раіса РАМАНЕНЯ: "НАША САЛОМКА — ЛЕПШАЯ У СВЕЦЕ"

Раіса Раманеня — светлая, прыгожая жанчына, усмешка якой сарвае. Яе занятак — саломка, якім яна займаецца больш за 20 гадоў. Пра саломку Раіса кажа, што гэта незвычайны матэрыял. У ім энергетыка сонца і хлеба, а значыць, самага жыцця. На сабе Раіса Раманеня адчувае гэта, як ніхто іншы. «Дзіва дзіўнае, на што здольная саломка. Бывае, што адчуваеш стомленасць і абьякавасць да ўсяго на свеце. Але пачынаеш плесці і свет прыгажэе, бо змяняешся сам, дзякуючы энергетыцы

саломкі». Так разважае Раіса Раманеня. А яе гледачы, падсвядома адчуваючы станючую айру яе праца, не могуць адвесці ад іх вачэй. Прызнаюся: калі я надзела сплецены ёю капялюш, мне зусім не хацелася яго здымаць. А было гэта ў Адэсе, дзе мы на свяце "Голасу Радзімы" і пазнаёмліліся з Раісай. Яна паказвала свае працы, з зайздросным захапленнем расказвала пра матэрыял і тэхніку ягонай апрацоўкі. Раіса займаецца і інкрустацыяй саломкай, і пляценнем, і аплікацыяй. Яе шмат сакрэтаў: ведае, як стварыць гульні колераў, не выкарыстоўваючы фарбы, як аздобіць жаночую сукенку саламянымі карункамі так, што будзе здавацца, быццам гэта малюнак. Яна робіць традыцыйныя беларускія вырабы з саломкі, але яе працы маюць сваю адметнасць, асабліваю вытанчанасць.

Жыве Раіса Раманеня ў Салігорску. У яе двое дзяцей, якія складаюць асноўны змест яе жыцця. Дачка дарослая, вучыцца ў Мінску на ўрача. Ёсць у Раісы яшчэ дзеці — навучэнцы студыі саломплення Салігорскага цэнтра дзіцячай творчасці, якой яна кіруе ўжо 20 гадоў. Дзеці, кажа Раіса, цудоўныя. У многіх ёсць сапраўдны талент. І некаторыя займаюцца ў яе студыі ажно 8 гадоў. Многія яе вучні ўжо самі выкладаюць саломплення. Раіса Раманеня расказвае:

— Дэкаратыўнае мастацтва — перш-наперш рамяство. Калі да гэтага дадаць творчы падыход, уласны почырк аўтара, атрымаеца мастацкі выраб. Гэтаму я вучу сваіх студыйцаў. І часам маю станоўчыя вынікі. Калі мы святкавалі 20-годдзе студыі, зрабілі выставу, дзе было больш за паўсотні цудоўных дзіцячых работ.

— Раіса, а ці магчыма знайсці ў саломцы нешта новае, займаючыся ёю столькі гадоў?

— Мне часам здаецца, што я

ведаю пра яе ўсё і нічога новага не знайду. Але раптам з'явіцца ці то новая плячэначка, ці знаходжу нечакана свой колер. І гэта цікава.

— На ваш погляд, традыцыя саломплення будзе працягвацца на Беларусі?

— Канешне. У нас столькі майстроў! Акрамя таго, ёсць шмат моладзі, якая займаецца саломпленням. На жаль, да сёння існуе думка, што ў Цэнтрах дзіцячай творчасці займаюцца нечым несур'езным і забаўляльным. Але варта прыйсці да нас, каб убачыць, што тут не ствараюць дробныя кустарныя вырабы, а нараджаюцца творцы. Кожная з нашых студый аздоблена павойму, мае уласны стыль. А кожны майстар мае ўласны толькі яму почырк.

Калі ж казаць пра саломплення ў цэлым, то я лічу, што на Беларусі гэты від народнай творчасці ў апошнія гады атрымаў значнае развіццё. Нядаўна ў Інтэрнэце, дзякуючы мастацтвазнаўцу Таццяне Рыпінай, з'я-

віўся сайт — віртуальная галерэя, дзе сабраны лепшыя работы нашых беларускіх майстроў па аплікацыі і пляценню з саломкі. І гэта мела свой рэзананс у свеце. Да нас ужо прыязджалі калегі з Англіі, Венгры. А цяпер у жніўні будзе ладзіцца міжнародны фестываль па саломпленням. Адбудуцца майстар-класы, у прыватнасці, мой. Наогул, нашы майстры вельмі цэняцца і карыстаюцца павагай. Я з задавальненнем пачула словы спадара Моргана з ЗША, які сказаў, што беларуская саломка — перліна сярод мастацтва саломплення ў свеце. Сапраўды, беларуская саломка — самая лепшая. Гэта так, бо на Беларусі змаглі адрадыць старажытныя традыцыі. І яшчэ з'явіліся майстры, якія паднялі саломплення на высокі мастацкі ўзровень.

Алена СПАСЮК.

НА ЗДЫМКУ: Раіса РАМАНЕНЯ (другая злева) падчас выступлення ў Белград-Днястроўскім. Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

весткі з суполак: расія, іркуцк

ПАПАРАЦЬ-КВЕТКУ ШУКАЛІ НА БЕРАЗЕ АНГАРЫ

Спакон веку людзі мараць аб шчасці, кожны аб сваім, і ўсе аб адным: каб каласіліся залатыя палі збажыны з сінімі вочкамі васількоў, каб святлелі ад бяроз гаі і поўніліся птушыным гоманам, каб у цудоўным храме прыроды чуліся радасныя дзіцячыя галасы і працягвалася жыццё.

Для ажыццяўлення гэтых мар дахрысціянскі чалавек веў дыялогі з прыродай праз абрадавыя святы. Купалле — адно з іх. Пра гэты абрад можна было пачуць у песнях, прачытаць у кнігах, а ў апошнія гады ён пачаў адраджацца як народнае свята. Восьмы раз іркуцкі святкаваў сапраўднае Купалле. Тальцы (музей драўлянага дойлідства іркуцкай вобласці. — Т.Б.) — месца, дзе традыцыі даўніны ахоўваюцца, выбрана было нездарма. Настрой павагі

да мінулага ўзнікае адразу, як адчыняюцца вароты Тальцоў. Яны як бы пускаюць нас у мінулае, каб сцвердзіць будучыню. Хто хоць аднойчы бабываў на іркуцкім Купаллі, той пачынае ўспрымаць свет па-іншаму, чым раней. Пасля святочных адносін з лесам, вадой, агнём з асобай павагай пачынаеш ставіцца да ўсяго Жывога.

Усю ноч гучалі напеўныя мелодыі фальклорнага ансамбля "Ленушка" як голас самой прыроды: вабіў, цягнуў у вір нач-

ных падзей, зачароўваючы сваёй магутнасцю і ўзнёслай прыгажосцю.

А падзей было ўдзельна: застолле са шчырымі тостамі гасцей і гаспадароў, з цудоўнымі песнямі Веры Шчапёткінай, беларускімі загадкамі ды прыпеўкамі; гульні ды хараводы вакол вогнішча, скокі праз яго; шуканне папараць-кветкі, а потым і Купалінкі, "барацьба" з "нячысцікамі"; пачастунак лекавым травяным напоем, танцы пад беларускую сучасную музыку, купанне на золку...

У падрыхтоўцы свята прымалі ўдзел актыўныя сябры нашай суполкі. Ад імя Рады ІТБК хочацца выказаць вялікую падзяку ўсім, хто так ці інакш дапамог правядзенню Купалля-2003.

Таццяна БІЗІКАВА,

старшыня іркуцкага гарадскога аддзялення ІТБК.

дыякур'ер

БЕЛАРУСКА-КІТАЙСКІЯ КАНСУЛЬТАЦЫІ

4-5 ліпеня ў Мінску адбыўся чарговы, трэці, раунд беларуска-кітайскіх кансультацый.

На іх абмяркоўвалі наступныя пытанні: аб ходзе рэалізацыі Дагавора паміж Рэспублікай Беларусь і Кітайскай Народнай Рэспублікай аб прававой дапамозе па грамадзянскіх і крымінальных справах ад 11 студзеня 1993 года; аб абароне законных інтарэсаў грамадзян Беларусі ў Кітаі і грамадзян Кітая ў Беларусі; аб дзейнічанне супрацоўнікам Пасольства КНР у Рэспубліцы Беларусь у арганізацыі сустрэч з грамадзянамі Кітая, якія ўтрымліваюцца пад вартай; аб узаемадзеянні бакоў па пытаннях прадукцыйна-нелегальнай міграцыі.

Беларускую дэлегацыю ўзначаліць начальнік Кансульскага ўпраўлення МЗС Беларусі Васіль Жлутко. Кітайскую — намеснік начальніка Кансульскага дэпартамента МЗС Кітая Цю Шаафан.

АДКРЫЦЦЕ ў КІШЫНЁВЕ ФОТАВЫСТАВЫ "БРАСЛАЎШЧЫНА"

1 ліпеня ў памяшканні Нацыянальнага музея гісторыі Рэспублікі Малдова адкрылася фотавыстава "Браслаўшчына" вядомага беларускага фотамастака і фотакарэспандэнта газеты "Голас Радзімы" Яўгена Казюлі.

У адкрыцці фотавыставы прынялі ўдзел пасол Беларусі ў Малдове Васіль Саковіч, кіраўніцтва Міністэрства культуры Рэспублікі Малдова, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, творчых колаў Малдовы, члены беларускай дыяспары.

Фотамастак Я.Казюля — член народнага фотаклуба "Мінск", аўтар персанальных выстаў "Вытокі", "Хатынь", "Браслаўшчына", "Нёманскі шлях", удзельнік шматлікіх фотавыстаў у Беларусі і за мяжой. Работы фотамастака атрымалі высокую ацэнку ўдзельнікаў мерапрыемства, якія ў ходзе выступленняў і абмену думкамі адзначалі прафесіяналізм аўтара, умненне дакладна адлюстраваць прыгажосць і загадкавасць прыроды паўночнага краю Беларусі, спалучэнне фотаздымка і лепшых узораў беларускага паэтычнага мастацтва, якія тлумачаць сэнс адлюстраванага.

СУСТРЭЧЫ ў СЕЙМЕ ЛІТВЫ

У Вільнюсе адбылася Хштогадовая Генеральная Асамблея М'жпарламенцкай асамблеі праваславія (МАП), у рабоце якой прынялі ўдзел дэлегацыя беларускіх дэпутатаў і Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь у саставе дэпутата Палаты прадстаўнікоў, старшыні Пастаянай камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і НТП Ігара Катлярова і члена Савета Рэспублікі Святамяна Акружной.

У рамках знаходжання ў Вільнюсе ў сейме Літоўскай Рэспублікі прайшла сустрэча беларускіх дэпутатаў з членамі сейма. У цэнтры ўвагі былі пытанні, звязаныя са станам і перспектывамі развіцця сістэмы адукацыі і культуры дзвюх краін, з работай па рэгуляванні гэтых сфер дзейнасці. Дэпутаты таксама абмяняліся думкамі па праблемах заканатворчай дзейнасці, удасканалення нарматыўна-прававой базы.

У мерапрыемстве прыняў удзел пасол Рэспублікі Беларусь у Літве Уладзімір Гаркун.

У СТАЛІЦЫ ЛАТВІІ — ПЕРШЫ ВЫПУСК ДЗЕВЯЦІКЛАСІКАЎ БЕЛАРУСКАЙ ШКОЛЫ

У Пасольстве Рэспублікі Беларусь у Латвіі з гэтай нагоды адбыўся прыём для выкладчыкаў навучальнай устаноў і прадстаўнікоў Рыжскай гарадской школьнай управы, у ходзе якога былі ўручаны вучэбныя дапаможнікі, мэбля, сувенірная прадукцыя і артэжніка, перададзеныя ў якасці шэфскай дапамогі адміністрацыяй Савецкага раёна горада Мінска.

Выступаючы перад педагогічным калектывам, пасол Беларусі ў Латвіі Вадзім Ламкоў выказаў удзячнасць за ўклад настаўнікаў у справу захавання і развіцця беларускай асветы на латвійскай зямлі, а таксама прыняў удзел ва ўрачыстай цырымоні ўручэння выпускных атэстатаў школы.

СУСТРЭЧА НАМЕСНІКАЎ ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ

УБеластоку падчас мерапрыемстваў па адкрыцці новага будынка Генеральнага консульства Беларусі адбылася сустрэча намеснікаў міністраў замежных спраў Беларусі і Польшчы Аляксандра Герасіменкі і Анджэя Залуцкага.

Падчас сустрэчы быў абмеркаваны шэраг актуальных пытанняў двухбаковага беларуска-польскага супрацоўніцтва. Разгледжана праблема развіцця гандлёва-эканамічных адносін паміж дзвюма краінамі ва ўмовах уваходжання Польшчы ў ЕС, а таксама расшырэння двухбаковых міжрэгіянальных узаемаадносін і супрацоўніцтва ў галіне культуры.

Па выніках абмеркавання пытання ўвядзення візавых адносін паміж Беларуссю і Польшчай была дасягнута дагаворанасць аб правядзенні ў хуткім часе кансультацый консульскіх службаў дзвюх краін, каб дапрацаваць двухбаковае пагадненне аб узаемных паездках грамадзян.

ДЗЕНЬ КУЛЬТУРЫ БЕЛАРУСІ ў ІЗРАІЛІ

5 ліпеня ў Ашкодзе (Ізраіль) прайшоў Дзень культуры Рэспублікі Беларусь, прымеркаваны да Нацыянальнага свята нашай краіны.

У рамках Дня культуры адбыўся святочны канцэрт з удзелам артыстаў ізраільскай і беларускай эстрады. Беларусь на канцэрце прадстаўлялі кампазітар і ўдзельнік ансамбля «Сябры» Уладзімір Сарокін і спявачка Паліна Данская.

Адбылася таксама прэзентацыя выставы работ мастакоў і скульптараў — выхадцаў з Беларусі.

Падчас афіцыйнай часткі мерапрыемства ад імя Камітэта па справах рэлігій і нацыянальнасцей Беларусі за ўклад у развіццё культурных сувязей і ўзмацненне сяброўства паміж Беларуссю і Ізраілем Ганаровымі граматамі былі ўзнагароджаны старшыня Аб'яднання выхадцаў з краін СССР-СНД Софа Ландвер, дырэктар міжнароднага цэнтру культурных сувязей "Ізраіль-Беларусь" Аркадзь Крумер, старшыня Усеізраільскага аб'яднання выхадцаў з Беларусі ў Ізраілі Няхемя Макабі і яго намеснікі Леў Зусмановіч і Міхал Альшанскі.

Прэс-служба МЗС.

XXI СТАГОДДЗЕ БЕЗ КНІГІ НЕ АБЫДЗЕЦЦА

Яшчэ зусім нядаўна здавалася: нашы кнігарні не вытрымаюць эканамічных цяжкасцей, рэзкага зніжэння пакупніцкай здольнасці. Але беларускі кніжны гандаль здолеў хутка перабудавацца. Зараз паліцы магазінаў не паўпусьця, як гэта было пару гадоў таму. Яны запоўнены рознай літаратурай, якая знаходзіць свайго пакупніка. Увогуле, без інтэлектуальнага прадукту існаваць сучаснаму чалавеку немагчыма, і без кнігі не абыдзецца ніводнае стагоддзе, упэўнены дырэктар мінскага магазіна "Кніга XXI стагоддзя" Алена БРЖУСТОЎСКАЯ.

— Вы раней называліся "Сельскагаспадарчэй кнігай" і гандлявалі пераважна літаратурай на гэтую тэматыку. Зараз у кнігарні прадстаўлены самыя розныя выданні. Чым быў абумоўлены такі крок?

— Мы проста зразумелі, што накірунак, які быў абраны, вельмі вузкі, таму было вырашана зрабіць асноўную стаўку на камп'ютэрную літаратуру, якая мае вялікія перспектывы. Разам з тым узялі таксама і сельскагаспадарчую кнігу, мастацкую, дзіцячую, папулярную медыцынскую літаратуру, выданні для аматараў жывёл, шафераў і шмат іншага.

— Вы — прыватнае прадпрыемства. Як гэтая акалічнасць адбіваецца на вашай дзейнасці?

— "Кніга XXI стагоддзя" — з'яўляецца прыватным гандлёвым прадпрыемствам і адначасна фірмай. Наша праца ў новых умовах ад гандлю дзяржаўнага нічым асабліва не адрозніваецца. Бо патрабаванні для ўсіх форм уласнасці аднолькавыя.

Трэба адзначыць, што кнізе надаецца ўвага з боку дзяржавы. Паспрыяла рабоце кнігарань скасаванне з іх арэнднай платы — з прыватных на год, дзяржаўных — на паўтара. З кніг зняты падатак на прыбавачную вартасць.

— Якая літаратура карыстаецца найбольшым попытам?

— Прапануем пераважна кнігі, патрэбныя спецыялістам. Дарэчы, такую літаратуру можна набыць толькі ў нас, бо мы заказваем навінкі, што выдаюцца і ў Расіі.

Вялікім попытам карыстаецца даведачная, папулярная медыцынская і дзіцячая літаратура, кнігі па мастацтве. Апошнім часам вырас попыт на беларускамоўныя выданні. Пакупнікоў цікавяць серыі, якія выдае "Бе-

ларускі кнігазбор", асабліва гістарычнай тэматыкі. Вельмі папулярныя кнігі Васіля Быкава, Уладзіміра Караткевіча ды іншых нашых вядомых пісьменнікаў.

— Аднак гучаць сцвярджэнні, што попыт на беларускамоўную літаратуру нібыта падае?

— З такім сцвярджэннем я б не пагадзілася. Усё справа ў тым, як пастаўлена праца ў той альбо іншай кнігарні. Мы не бяром усё што ні пападзе. Гэта адна з прывілей таго, што мы з'яўляемся прыватным прадпрыемствам. Наш магазін заказвае толькі тое, што лічыць неабходным для паўнення свайго асартыменту. Як, напрыклад, не ўзяць выданне апошніх твораў Васіля Быкава, калі яго хуценька разбіраюць пакупнікі? Альбо як можна пазбавіць чытачоў магчымасці набыць кнігі любімых класікаў беларускай літаратуры?

Дарэчы, "Беларускі кнігазбор" распачаў серыю пад назваю "Беларуская гістарычная літаратура" з трыццаці цікавых кніг. Няма сумнення, што яна адразу ж будзе заўважана пакупніком. Кнігі гэтага выдавецтва заўсёды прыгожыя і карыстаюцца значным попытам.

— Ці ёсць у вас канкурэнты ў распаўсюджванні камп'ютэрнай літаратуры?

— Яшчэ ў 1994 годзе ў нашай кнігарні з'явіўся вялікі аддзел па камп'ютэрнай літаратуры. Мы былі першымі. Пасля нас пачалі адкрывацца падобныя аддзелы ў іншых магазінах. Пра нас ведаюць і, нягледзячы на фінансавыя цяжкасці, па-ранейшаму прыязджаюць з усёй Беларусі, каб набыць апошнія кніжы навінкі.

— Што вы мяркуеце зрабіць, каб утрымаць пакупнікоў?

— Летась я была ў складзе беларускіх работнікаў кнігагандлю на вучобе ў Германіі, у Франкфурце-на-Майне, так бы мовіць, сталіцы нямецкай кнігі, дзе праводзіцца буйная міжнародная кніжная выстава, семінары, канферэнцыі для спецыялістаў. У Германіі працуе мноства складаў, якія дзейнічаюць на працягу сутак. Развозяць кнігі ўдзень і ноччу. Раніцаю гаспадар кнігарні прапнуе пакупніку новы тавар.

Выдавецтвы ў Германіі не перакладаюць усё выдаткі на гандаль. У нас выдавецтва выдала кнігу, а кнігагандаль павінен разлічыцца з ім на працягу месяца. У Германіі кнігарні і выдавецтвы супрацоўнічаюць.

— Што з нямецкага вопыту, на ваш погляд, варта было пераняць?

— Мне вельмі спадабалася сістэма набыцця кніг па заказах. Па прыкладу Германіі мы плануем у нашай кнігарні выстаўць у гандлёвай зале камп'ютэр, праз які пакупнік атрымае магчымасць азнаёміцца з нашым асартыментом і заказаць патрэбнае выданне. Аднак тут ёсць праблема, якую мы не ў стане самастойна вырашыць. У нашай краіне, на жаль, адсутнічае буйная фірма, якая займалася б камплектаваннем кніг.

Праца ў новых умовах вымушае наш кнігагандль таксама рацыянальна падыходзіць да справы. Мы плённа супрацоўнічаем са шматлікімі беларускімі дзяржаўнымі і недзяржаўнымі выдавецтвамі. У прыватнасці, у нас склаліся цудоўныя адносіны з "Вышэйшай школай", якая выпускае добрыя падручнікі. Сябруем з нашым любімым выдавецтвам "Ураджай", дзе заўсёды паважліва ставяцца да сваіх партнёраў і ўважліва прыслухоўваюцца да іх парад.

Перспектывы для далейшага развіцця ў нас ёсць. І гэта абнадзейвае. Кніга запатрабаваная сёння, якой бы яна ні была: на паперы, у электронным выглядзе. Увогуле, без яе не абыдзецца ні XXI, ні іншае стагоддзе.

Наталля БОГУШ.

ГЛЫБІНКА

ГАРМАНІСТ З ЦІТАЎКІ

Шмат гармонікаў трымаў у сваіх руках Фёдар КАЗЛОЎСКІ з вёскі Цітаўка Бабруйскага раёна. Ён не толькі віртуозна іграе на іх, але і рамантуе няспраўны інструмент. Ёсць у Фёдара Паўлавіча свае паслядоўнікі. Сярод іх і двое хлопчыкаў, якім ён падарыў адрамантаваныя гармонікі.

галерэя "брама"

"СНЫ І МІФЫ"

ЗМІЦЕРА МАСЛЯ

У сталічнай галерэі "Мастацтва" адбылася выстава жывапісу "Сны і міфы" Зміцера Масля. Ён мінчанін, выпускнік Беларускай акадэміі мастацтваў, сябра Саюза дызайнераў, Саюза мастакоў і Міжнароднай гільдыі жывапісцаў.

Уражвае пералік месцаў, дзе ён удзельнічаў або дзе ладзілі яго персанальныя выставы, гэта галерэі мастацкіх цэнтраў у Парыжы (Гран Пале), у ЗША (штат Канзас), Германіі, Галандыі і іншых. Ён належыць да таго пакалення мастакоў, якія ўвайшлі ў мастацкую прастору напрыканцы 80-х і, як вядома, трапілі ў пачатак і росквіт вялікіх пераменаў. Тады мастацтва пошуку і эпітажу выйшла да шырокага глядача, і Зміцер Масля здзіўляў сваімі фантастычнымі пачварамі, выкананымі ў вострых па малюнку, мудрагелістых па кампазіцыях і кантрастных па колеру творах.

Сёння, праз 15 гадоў, можна ўбачыць, што засталася былая вастрыня ўспрымання сусвету, алегарычнасць увасаблення, нездарма ўжо ў назве ("Міфы і сны") ёсць куды схавацца, каб зэпаўскай мовой распавесці пра сябе і ўсе навокал. Сёння алегорыя, хутчэй, звычайка, чым неабходнасць. Іронія, калі-нікалі сар-

кразнаўства

ПРА БРЭСТЧЫНУ — НА УКРАЇНЕ

Украінскі грамадскі дзеяч Міхайла Петруковіч (паходзіць з Берасця) даслаў на мой адрас заказную бандэроль, а ў ёй навуковы часопіс "Пам'яткі Украіны: історія та культура" (№№ 3-4, 2002), які цалкам прысвечаны Берасцейшчыне. Часопіс пачынаецца з выявы Камянецкай вежы (вокладка) і матэрыяла "Сімвалы аднавання", прысвечанага Году Тараса Шаўчэнка (2002) на Беларусі, тады ўзвялі два помнікі яму ў нашай краіне ("22 квітня в Мінску" і 21 серпня на пачатку бульвару Шевченка в Бересті". (Мы спецыяльна гэта падаём па-ўкраінску. — М.М.).

У багата ілюстраваным выданні (выйшаў накладам 1 100 экзэмпляраў) 194 старонкі плюс дадатка на 54 старонках з двума вялікімі матэрыяламі былога ўраджэнца вобласці Ф.Одрача "Наша Палессе" і "На хісткім грунце" і Ф.Клімчука з урыўкам з "Новага Запавета" гаворкай сяла Сіманавічы Драгічынскага раёна. У дадатку ёсць і архіў з нарысам А.Рыбалкі пра творчасць М.Янчука, дзе мяне прывабіў незнаёмы верш "Янкові Купалі":

Я не бачыў тэбэ, браце,
Нігды в жывіро і в око,
Але душою тваю бачу
І ціно высока.

Як я зразумеў, гэты верш напісаны на дыялекце, дзе выкарыстоўваюцца беларускія, украінскія, польскія словы...

казм, глыбіня філасафічнасці яго казак цяпер набылі больш каларыстычную, згарманізаваную палітру, пры гэтым захавалі лепшыя рысы з творчай маладосці аўтара.

ДНІ ШВЕДСКАЙ КУЛЬТУРЫ

У Мінску праходзілі Дні шведскай культуры. З гэтай нагоды побач з сучасным відэа-артам і амаль адвечным ужо кіно, прадстаўленым стужкамі Інгмара Бергмана, у Музеі сучаснага мастацтва была адкрыта фота-выстава "Твін Пикс".

Аўтар гэтых твораў Стэфан Лундгрэн, малады мастак-канцэптуаліст. На фота, зразумела, таксама падзеі яго чарговага перформанса. Пра свой погляд на развіццё сучасных відаў мастацтва ў Еўропе ён выказаў на семінары, які адбыўся ў Музеі гісторыі і культуры. Там былі паказаны ў слайдах аб'екты, інсталляцыі, перформансы, якія ён з поспехам стварае ў розных гарадах, залах і прасторах Еўропы. Сам ж ён ў маленькім гарадку, па яго словах, толькі адпачывае там, а ўвесь астатні час вандруе ў часе, прасторы, па залах замежжа. Ён фатограф, графік, мастак камп'ютэрных форм, перформар, працуе таксама ў афармленні кніг і г.д.

Ларыса ФІНКЕЛЬШТЭЙН.

падрабязнасці

"БРАСЛАЎСКІЯ ЧЫТАННІ"

У маі ў Браславе адбыліся шостыя "Браслаўскія чытанні" — навукова-краязнаўчая канферэнцыя, прысвечаная 150-й гадавіне з дня нараджэння браслаўскага лекара Станіслава Нарбута (1853-1926). Член-карэспандэнт НАН Рэспублікі Беларусь Андрэй Майсяёнак, адзін з заснавальнікаў першых "Браслаўскіх чытанняў" (1989), нагадаў прысутным аб дзейнасці таленавітага лекара, грамадскага дзеяча, гуманіста Станіслава Нарбута, які паходзіў са старажытнага шляхецкага роду. Яго бацька Тэадор Нарбут быў вядомым гісторыкам і археолагам.

Станіслаў Нарбут пражыў на Браслаўшчыне амаль 40 гадоў, заслужыў шчырую любоў і павагу яе жыхароў.

Памяці Станіслава Нарбута прысвечана спецыяльная экспазіцыя Браслаўскага гістарычна-краязнаўчага музея. Калекцыя матэрыялаў пра Станіслава Нарбута налічвае звыш 350 адзінак. Найбольш каштоўнымі з'яўляюцца 20 фотаздымкаў арыгіналаў, перададзеных жыхарамі мястэчка Слабодка Тамашом і Рэгінай Зінкоўскай. Амаль столькі ж фотаздымкаў падарыла ўнучка Станіслава Нарбута Яніна Гелерт, якая жыве ў Варшаве. Музей атрымаў матэрыялы пра Станіслава Нарбута з архіваў Вільнюса, Каўнаса, Маладзечна. Зберагаюцца ўспаміны жыхароў Браслаўшчыны, запісаныя супрацоўнікамі музея.

На "Браслаўскія чытанні" прыехалі навукоўцы і краязнаўцы з Беларусі, Літвы, Латвіі, Польшчы, Расіі. З цікавымі дакладамі выступілі госці з

Мінска і Гродна: Альбіна Семянчук "Тэадор Нарбут — арыгінальны гістарыяграф Вялікага княства Літоўскага і Браслаўшчыны", Вольга Лабачэўская "Люцыян Туркоўскі — даследчык народнага ткацтва Віленшчыны і Навагрудчыны", Людміла Дучыц "Старадаўнія строі браслаўчан (паводле археалагічных матэрыялаў)" і іншыя. Алена Глагоўская з Гданьска (Польшча) пазнаёміла са спадчынай Пётры Сергіевіча ў Польшчы. Дырэктар Каўнаскага архіва Юозас Рымкус выступіў з дакладам "Беларусь у перыядычных выданнях Літвы. 1891-1918 гады". Госць з Даўгапілса (Латвія) Мікола Паўловіч пазнаёміў з культурным жыццём Браслаўшчыны 40-50-х гадоў па матэрыялах сямейнага архіва Ламбертаў.

Са змястоўнымі дакладамі выступілі краязнаўцы з Браслава і суседніх раёнаў: Аляксандр Панцялейка (Браслаў) "Краязнаўства і інтэрнэт: сучаснае прадстаўніцтва рэгіёна ў глабальнай сетцы", Вітаўт Ермалёнак

(Міеры) "Станіслаў Нарбут і яго сувязі са шляхтай Міёршчыны".

Усяго было прачытана каля 50 дакладаў.

Удзельнікі "Браслаўскіх чытанняў" наведлі гістарычна-краязнаўчы музей, пабывалі на адкрыцці выставы, прысвечанай 150-й гадавіне з дня нараджэння Станіслава Нарбута.

Жадаючыя маглі набыць спецыяльны канверт, прысвечаны 150-годдзю з дня нараджэння Станіслава Нарбута, на якім адлюстраваны партрэт знакамітага лекара, будынак Браслаўскай лячэбніцы, здымак Браслава 30-х гадоў XX стагоддзя і здымак помніка-маяка Станіславу Нарбуту на Замкавай гары ў Браславе. На канверце пастаўлены спецыяльны штэмпель.

Многа цікавага звестак атрымаюць удзельнікі "Браслаўскіх чытанняў" з "Каталога матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці Станіслава Нарбута", падрыхтаванага Браслаўскім музейным аб'яднаннем і Браслаўскім краязнаўчым таварыствам імя О.Гедэмана.

Вечарам у першы дзень адбылося ўскладанне кветак да помніка Станіславу Нарбуту на Замкавай гары, а потым Імша ў Браслаўскім касцёле нараджэння Маці Божай.

У канцы другога дня работы канферэнцыі праведзена дыскусія, падведзены вынікі работы шостых "Браслаўскіх чытанняў". Наступныя намечаны правесці ў 2006 годзе.

Кліменцій КОЖАН,

навуковы супрацоўнік
Германавіцкага музея культуры
і быту. Шаркоўшчынскі раён.

КАНТАКТЫ І ДЫЯЛОГІ

ВЕСТКІ МІЖНАРОДНАЇ АСАЦЫЯЦЫІ БЕЛАРУСІСТАЎ. № 11

Хроніка падзей

Беларуска-польскі "Шлях да ўзаемнасці"

21-23 чэрвеня ў Мінску адбылася чарговая Міжнародная навуковая канферэнцыя "Шлях да ўзаемнасці". Арганізатарамі яе выступілі Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Грамадскае аб'яднанне "Міжнародная асацыяцыя беларусістаў", Польскі інстытут у Мінску, Польскае таварыства беларусістаў і Варшаўскі ўніверсітэт. Апрача пленарнага пасяджэння, адбыліся пасяджэнні трох секцый: гістарычнай, літаратуразнаўчай і мовазнаўчай.

На канферэнцыі былі абмеркаваны самыя розныя аспекты беларуска-польскага грамадска-культурнага ўзаемадзеяння. Сярод беларускіх дакладчыкаў чэйперш трэба назваць Генадзі Цыхуна, Аляксандра Лукашанца, Паўла Церашковіча, Генадзі Сагановіча, Барыса Нормана, Людмілу Сільнову, Віталія Скалабана, Юрася Вашкевіча, Сяргея Кавалёва, Жанну Некрашэвіч-Кароткую, Міколу Хаўстовіча, Ігара і Сяргея Запрудскіх, Ірыну Багдановіч, Сяргея Важніка. З польскага боку на канферэнцыю прыбылі віцэ-прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў прафесар Аляксандр Баршчэўскі (Варшава), сябра камітэта МАБ доктар Рышард Радзік, Мар'юш Кажанёўскі, Дар'юш Тарасюк, Яцэк Ягусь (усе — Люблін), Яўген

Мірановіч (Беласток), Бажэна Франкоўска-Козак (Шчэцін), Ніна Баршчэўская (Варшава). Па многіх дакладах разгараліся бурныя дыскусіі.

Вынікі канферэнцыі, перспектывы далейшага беларуска-польскага навуковага супрацоўніцтва, выдання тэкстаў прачытаных дакладаў, а таксама пытанні падрыхтоўкі да IV Міжнароднага кангрэса беларусістаў (восень 2004 года) былі абмеркаваны 23 чэрвеня на заключным пленарным пасяджэнні. На ім прысутнічалі прэзідэнт асацыяцыі Адам Мальдзіс, віцэ-прэзідэнт Юрый Лабынцаў (Масква), вучоны сакратар аб'яднання Сяргей Запрудскі, кіраўніцтва філалагічнага факультэта БДУ. Удзельнікі ўшанавалі ўставаем светлую памяць Васіля Быкава.

Гутарка з Сяргеем Капіцам

Па ініцыятыве прэзідэнта Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Міхаіла Мясніковіча адбылася кароткая гутарка прэзідэнта ГА "МАБ" Адама Мальдзіса з выдатным рускім вучоным Сяргеем Капіцам, які афіцыйна ўвайшоў у лік самых інтэлектуальных прызнаных людзей планеты. Ён — віцэ-прэзідэнт Расійскай акадэміі прыродазнаўчых навук, лаўрэат многіх самых прэстыжных прэмій. Нядаўна вучоны наведаў Беларусь, сустракаўся з навуковай грамадскасцю.

У час гутаркі гаворка ішла пра ўспрыняцце ў Беларусі папулярнай тэлеперадачы "Выводчанае — неверагоднае", якую акадэмік Капіца вядзе вольна ўжо трыццаць год, уклад беларусаў у сусветную навуку і адлюстраванне гэтага ўкладу ў энцыклапедычных даведніках. Паколькі акадэмік Капіца неаднаразова ўзняў у міжнародных аргані-

зацыях пытанні дыялога паміж цывілізацыямі, яго важнасць у эпоху глабалізацыі, прыемна было з беларускага боку падкрэсліць, што III Міжнародны кангрэс беларусістаў (2000) быў прысвечаны пытанню "Беларуская культура ў дыялогу цывілізацый", што матэрыялы гэтага кангрэса выдадзены ў Мінску ў шасці тэматычных зборніках.

Пасляховая абарона

Не паспелі мы павіншаваць вядомага Санкт-пецярбургскага беларусіста Валянціна Грыцкевіча з яго сямідзесяцігоддзем, як з "Паўночнай Пальміры" прыйшла радасная вестка, што нядаўні лаўрэат 17 чэрвеня пасляхова абараніў дысертацыю на атрыманне ступені доктара культуралогіі. Тэма яе — "Гісторыя музейнай справы (да канца XVIII стагоддзя)". Абарона адбылася ў Санкт-Пецярбургскім дзяржаўным ўніверсітэце культуры і мастацтваў.

Навуковы абсяг дысертанта — музейныя зборы ўсёй Еўропы ад антычнасці да эпохі Асветніцтва. Не забыў даследчык і сваю родную Беларусь: раскажаў пра калекцыі Радзівілаў і іншых магнатаў, касцельныя і царкоўныя скарбы. У спісе публікацый па тэме ўказаны 27 пазіцый на рускай, беларускай, польскай і літоўскай мовах. Названы выдадзеныя ў Мінску кнігі "Гісторыя і міфы.", "Шляхі вядлі праз Беларусь", "Ад Нёмана

на да берагоў Ціхага акіяна", "Эдуард Пякарскі", "Падарожжы нашых землякоў".

Сярод афіцыйных апанентаў дысертацыі знаходзім прозвішча прафесара М. Пятроўскага, вядомага музеязнаўца, бадай, усяго свету. Абарона выклікала вялікую цікавасць у беларускай дыяспары Санкт-Пецярбурга, якая дружна прыйшла "хварэць" за свайго кіраўніка.

Ігар ВОЙНІЧ.

Памяць

Васіль Быкаў: некалькі разважанняў і згадак на заўсёднае развітанне

Гэтыя ўспаміны павінны былі паспець у папярэдні нумар, у дні развітання з незабытым Васілём Уладзіміравічам. Ды не паспелі па тэхнічных прычынах. Але сказаць жалобнае слова ніколі не позна.

У дзень, калі прыйшла раптоўная і жахлівая вестка пра смерць Васіля Быкава, пазваніла паэтэса Валянціна Аксак і, ведаючы, што ў свой час я аддаў каля пятнаццаці гадоў стварэнню шасцітомнага біябібліяграфічнага слоўніка "Беларускія пісьменнікі", спытала:

— На колькі моваў свету перакладзены творы Васіля Уладзіміравіча?

— Давайце падлічым. Па-мойму, не менш, чым на пяцьдзесят. Сярод іх ёсць нават такія экзатычныя, як бенгальская, дары, макшанская, тамілі, тэлугу. Найбольш вядома, Быкава перакладзілі суседзі: рускія, палякі, а яшчэ — немцы, англічане. Але ўсе гэтыя звесткі вельмі і вельмі прыблізныя. Па-першае, том з артыкулам пра Быкава (біяграфію напісала Лідзія Савік, а бібліяграфію ўклала Вольга Козіч) выйшаў у 1992 годзе, па-другое, работа над газетнымі і часопіснымі публікацыямі спынілася яшчэ ў 1985 годзе. Па-трэцяе, нашы тагачасныя звесткі далёкія ад паўнаты, бо не ўсе замежныя краіны лічылі патрэбным прысылаць у СССР бібліяграфічныя звесткі, а тым больш — публікацыі. Па-чацвёртае, дзе вы ўвогуле бачылі ў свеце поўныя бібліяграфіі?! Так што давайце спынімся, з усімі папраўкамі, на лічбе каля ста.

— Няма. Магло б і на Нобеля пацягнуць.

— Не магло! На шведскую мову, а гэта прыныпова важна, толькі адну аповесць пераклаў у 1990 годзе Стафан Скот, які быў гасцем нашага і Міжнароднага кангрэса беларусістаў. Абяцаў тады перакласці яшчэ нешта, але, здаецца, гэта была толькі маленькая брашурка. Ды яшчэ — пару яго артыкулаў у шведскай прэсе. Так што я цалкам згодны з часопісам "Дойчлянд", што Быкава на Захадзе не ведаюць. Нават у Германіі, дзе было (яшчэ ў ГДР і ФРГ) каля дваццаці кніжных выданняў. Яны выйшлі, працягвае "Дойчлянд", пераважна ва Усходняй Германіі і аселі там у бібліятэках, невядомыя цяперашнім немцам. Нягледзячы на тое, што сам Васіль Уладзіміравіч доўгі час жыў у Франкфурце-на-Майне, часта выступаў у ФРГ на літаратурных сустрэчах.

— Парадокс...

— Не парадокс. Ведаецца, хто тут вінаваты? Мы самі. Беларусы чакаюць, што нехта іх "раскруціць", зробіць за іх чарнавую работу. Вядома, сёе-тое мы рабілі. Стараўся Саюз беларускіх пісьменнікаў. Ад імя асацыяцыі беларусістаў мы пісалі Скоту ў Стакгольм, ксяндзу-доктару Сабковяку ў Германію. Але яны адказвалі: шанцаў мала.

— Дзе ж паратунак?

— Трэба браць прыклад з рускіх, палякаў, тых жа шведаў. У іх пашырэнне творчасці сваіх пісьменнікаў — справа першаступенная, дзяржаўная і грамадскай важнасці. Мне расказвала прэзідэнт Літоўскай асацыяцыі беларусістаў пані Альма Лапінскене. Яна пераклала нямаля кніг з бе-

ларускай мовы па заказу свайго Міністэрства культуры. Яно ж дае гранты замежным перакладчыкам. Вось і ведаюць у свеце, скажам, Томаса Венцлову. Літоўцы разумеюць, што гэта прэстыжна для іх дзяржавы, даказвае іх прысутнасць у свеце.

— Добра, будзем самі сябе кусаць за локці... Але ў мяне ёсць да вас і другое пытанне: якім тыражом выйшлі кніжкі Васіля Быкава ў свеце? Колькі разоў экзэмпляраў?

— А на гэта пытанне дакладна вам адразу не адкажа ніхто. Хіба што самі пісьменнікі падлічваюць для задавальнення цікавасці. Можа, на Захадзе такі падлік вядуць з дапамогай камп'ютэраў...

І тут мне цюкнула ў галаву: мы гаворым пра тое, што ўжо не спатрэбіцца для самога Васіля Уладзіміравіча. Хаця, безумоўна, важна для даследчыкаў яго творчасці. Прыгадалася наша апошняя тэлефонная размова. Была яна ў нядзелю, 15 чэрвеня. На маё пытанне пра здароўе ён адказаў скептычна. Я ж падбадзёрваў: усё ў руках Бога. Людзі выходзяць не з такіх пертурбацый. Ад імя чытачоў "Голасу Радзімы" папрасіў даць які кавалак прозы для нашых суайчыннікаў.

— Для суайчыннікаў — трэба. Але давайце перш я выкараскаюся...

Не выкараскаўся. На фронце заставаўся жывым, хаця яго прозвішча пісалі на помніку. А ў Барулянах хвароба, што стала платой за нашу цывілізацыю, за нашы выгоды, аказалася бязлітаснай.

— Пачакайце, — падумалася пасля размовы са спадарыняй Аксак, — добра памятаю, калі апошні раз гаварыў, няхай па тэлефоне, з Васілём Уладзіміравічам, добра помніцца, калі апошні раз з ім сустракаўся. Было гэта летам мінулага года ў Беларускім ПЭН-цэнтры. Тады яшчэ завітаў да нас і Ванкарэм Нікіфаровіч з Чыкага. На памяць засталася фатаграфія... А калі — першы раз? Відаць, трэба хутчэй ехаць дамоў, перагартачь старыя запісы.

На жаль, аказалася, што пачаў я іх толькі ў 1962 годзе. Ці то не разумеў значэння такіх запісаў, ці то да гэтага, у аспірантуры, не меў на тое часу. Або і проста ленаваўся...

Першы запіс датаваны 27 сакавіка 1967 года. Гэты дзень застаўся ў маёй памяці, бо тады, на праўленні СП БССР, мяне прымалі ў пісьменнікі. Адначасова — Васіль Сёмуху, Анатоля Сербантовіча. Узнаўлялі Уладзіміра Варно. "Хрэсьбіны" адбыліся ў "Нёмане" (там, дзе цяпер "Іспанскі куток").

Не памятаю, хто тады запрасіў Васіля Быкава, аўтарытэт якога сярод нас быў агромністы. Ён прыйшоў разам з другім гродзенцам, Аляксеем Карпюком, які засноўваў якрэз Таварыства цвярозасці. Васіль Уладзіміравіч да гэтага адносіўся скептычна, хаця сам спіртным не злоўжываў. На вячэры, памятаецца, быў яшчэ Генадзь Бураўкін. Гучалі тосты за новае папаўненне. Але былі і сур'ёзныя размовы пра яе вялікасць Літаратуру. Зафіксаваў, што Быкаў выказаў незадавальненне справаздачай на прэзідыуме Максіма Танка пра абмеркаванне часопіса "Новый мир" у Маскве (прыгадаем, што Аляксандр Твардоўскі друкаваў там "крамольныя" быкаўскія аповесці). Спрачаліся пра мастацкую форму ў трактоўцы артадоксаў і наватараў. Па словах Васіля Быкава, яна павінна быць невідочная, як "чыстае шкло". А за ім, у адрозненне ад мутнага акна рэстарана, выразна бачыцца жыццё.

Памятаецца яшчэ, што Васіль Уладзіміравіч тады ўспомніў аднаго маскоўскага дзеяча: таленту ў яго, маўляў, хапае, але куды важней быць чалавекам, не дапускаць раздваення асобы.

З "Нёмана" мы накіраваліся ва ўніверсітэт, тады адзіны, а адтуль, узмацінушы свае шэрагі Гілевічам, Лойкам і Александровічам, — у нумар да Быкава, дзе ўсе чамоўці ўселіся на ложка Карпюка і, вядома ж, зламалі яго. З гасцініцы праводзілі гродзенцаў на вакзал, і, памятаецца, па дарозе Быкаў пагадзіўся з маёй фразай:

— Нас і так мала, дык навошта ж грызціся?

Сказана гэта было ў дачыненні да тых, хто тады па-вульгарызатарску нападаў на "Нашу ніву", лічыў яе "буржуазна-нацыяналістычнай" газетай. Абаранялі ж мы тады Міколу Вераб'я, мужа Ірыны Крэнь, які даказваў дэмакратычнасць выдання. І, о жах, сцвярджаў нават, што яно надрукавала артыкул самога Леніна.

Гэта першы мой "афіцыйны" запіс пра Васіля Уладзіміравіча. Але былі, упэўнены ў гэтым, сустрэчы і ранейшыя, незафіксаваныя. Бо захавалася ж фота з аспіранцкіх часоў, дзе мы ўсе, з Быкавым, Адамовічам, Грынчыкам і Цішчанкам, такія маладзенькія.

Адам МАЛЬДЗІС.

(Публікуецца ўпершыню).

(Працяг будзе).

НА ЗДЫМКУ: пасля пахавання Аркадзя КУЛЯШОВА (1978). Васіль БЫКАЎ (у цэнтры), Алесь АДАМОВІЧ (справа) і Адам МАЛЬДЗІС.

“Культура — маці народа...”

Гутарка Адама МАЛЬДЗІСА са старшынёй Нацыянальнай камісіі Рэспублікі Беларусь па справах ЮНЕСКА Уладзімірам ШЧАСНЫМ

“Культура — маці народа...” Гэтая вонкава парадаксальная і нават у нечым правакацыйная словы пачуў па маскоўскаму тэлебачанню з вуснаў Мікіты Міхалкова як каментарый да галоўнай падзеі таго чэрвеньскага дня — абмеркавання на самым высокім узроўні ў Троннай зале Эрмітажа пытання аб культурнай спадчыне. Гэтая зала для такіх пасяджэнняў не выкарыстоўвалася доўгі дзесяцігоддзі. І тое, што другое нараджэнне яе ў ранейшай ролі пачалося з пасяджэння, дзе абмяркоўваліся не палітычныя, не эканамічныя, не сацыяльныя, а культурныя праблемы, падалося мне, як і словы Міхалкова, сімвалічным. Значыць, нарэшце ў свеце пачынаюць разумець, што без культуры не будзе ні эканомікі, ні дзяржавы, ні нацыі, ні чалавека, а застаецца толькі, можа, і сьцягае, але бездухоўнае спажывецтва, якое раней або пазней прывядзе наш “глоб” да апакаліптычнай, ужо апошняй катастрофы. Тэарэтычныя акты ў Нью-Йорку і Маскве, па ўсім свеце — сур’ёзныя аб тым папярэджанні.

Матэрыяльная і духоўная спадчына чалавецтва, сённяшні стан культуры, наваколлага асяроддзя, у якім мы жывем і якое бязлітасна знішчаем, — гэта галоўны клопат Арганізацыі Аб’яднаных Нацый па пытаннях адукацыі, навукі і культуры (ЮНЕСКА), галоўная сядзіба якой месціцца ў Парыжы. З 1954 года Беларусь уваходзіць у яе склад. Пра аўтарытэт нашай краіны сведчыць тое, што яна выбрана ў Выканаўчы савет — кіруючы орган ЮНЕСКА на перыяд з 2002 да 2006 года. Прадстаўляе Беларусь там найперш старшыня нашай Нацыянальнай камісіі Уладзімір Шчасны.

— Уладзімір Рыгоравіч, відаць, як кіраўнік Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, я павінен найперш выказаць шчырую падзяку і ЮНЕСКА, і нашай Нацыянальнай камісіі за тую вялікую дапамогу, якую мы ад вас атрымалі. Прыгада, што на сродкі ЮНЕСКА ў снежні 2000 года была праведзена другая сесія ІІІ Міжнароднага кангрэса беларусістаў “Беларуская культура ў дыялогу цывілізацый”, на тую ж сродкі выйшлі тры кнігі (з іх адной) матэрыялаў кангрэса. Летась пад згадай ЮНЕСКА прайшоў наш “круглы стол” пад назвай “Вытокі фізічнага і маральнага тэарызму ў эпоху глабалізацыі”, а ў яго рамках дзейнічала секцыя “Міжкультурныя камунікацыі як шлях да паразумення паміж дзяржавамі, народамі, канфесіямі”. Матэрыялы яго сёння таксама выдадзены ў двухтомніку “Разнастайнасць моў і культур у кантэксце глабалізацыі”. Нарэшце, у 1997 годзе з дапамога ЮНЕСКА была праведзена Міжнародная навуковая канферэнцыя “Рэспітуму

цыя культурных каштоўнасцей: праблемы вяртання і сумеснага выкарыстання (юрыдычныя, навуковыя і маральныя аспекты)”. Пад той жа назвай быў выдадзены і зборнік матэрыялаў. Праўда, грыва асацыяцыі на ім няма. Але асноўнымі дакладчыкамі выступілі яе сябры.

— Сюды дадайце яшчэ свой удзел у святкаванні 200-годдзя з дня нараджэння нашага слаўтага суайчынніка Ігната Дамейкі, юбілей якога быў уключаны ў календар дат ЮНЕСКА на 2002 год.

— Так, мы выдалі тады двоены манаграфічны нумар “Кантактаў і дыялогаў”, цалкам прысвечаны юбіляру. Сюды можна дадаць і ўдзел у юбілейнай навуковай сесіі, якая прайшла ў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Але, хутчэй, гэта была мая індывідуальная справа як навукоўца.

— Прыгадаем яшчэ ўстаноўку бюста вучонага работніка Ігара Голубева ў Медзвядцы, на радзіме Дамейкі. А таксама памятныя знакі Рычарда Грушы з Ліды, якія былі ўстаноўлены ў Крупаве, дзе Дамейка правываў пад наглядом паліцыі, і ў Міры, каля касцёла, дзе пахаваны яго бацька Гіпаліт. Выйшла таксама манета з выявай Дамейкі. Яго імем названа вуліца ў Мінску.

— Наколькі ведаю, з дапамогай ЮНЕСКА прайшлі яшчэ юбілейныя чытанні ў Міры. Потым іх матэрыялы таксама выйшлі асобнай кніжкай. Але гэта ўжо заслуга не асацыяцыі, а Цэнтра імя Скарыны... Наколькі ведаю, Дамейка прысутнічае таксама ў вашай праграме 2003 года.

— Так. Медзвядка паступова ўключаецца ў культурна-турыстычны маршрут, звязаны з Мірам, Навагрудкам, Свіцязью, Завоссем. Па дамоў з Карэліцкім райвыканкамам у былым гаспадарчым будынку Дамейкаў цяпер ствараецца сталая музейная экспазіцыя. Будучы закансерваваны фундаменты дома Дамейкаў, упарадкаваны колішні парк і сад.

— А хто з нашых суайчыннікаў “пацягне” на наступнага юбіляра ЮНЕСКА?

— Будзем думаць. Аднак варта прыгадаць, што ў 2008 годзе будзе 200-гадовы юбілей В.Дуніна-Марцінкевіча.

— Аднак давайце, Уладзімір Рыгоравіч, зноў вернемся ў год мінулы. Што, апроч юбілею Дамейкі, вы лічыце найбольш значным у рабоце Нацыянальнай камісіі па справах ЮНЕСКА?

— Прыезд у Беларусь Генеральнага дырэктара гэтай арганізацыі Кайціра Мацуры. Ён выступіў на сімпозіуме “Разнастайнасць моў і культур у эпоху глабалізацыі”, адкрыў дошку на Мірскім замку ў памяць пра тое, што гэты помнік гісторыі і культуры знаходзіцца пад апекай ЮНЕСКА. Першы, калі не лічыць Белаўскай пушчы...

— А на чарзе?

— У спісе — 18 прапаноў: На першых месцах — Нясвіж, гродзенская Каложа, Аўгустоўскі канал, Полацк... Пра гісторыка-культурныя помнікі Беларусі многа летась гаварылася на Міжнародным семінары “Распрацоўка стратэгіі развіцця культурнага турызму і ўзмацнення аб’ектаў сусветнай спадчыны ў сацыяльна-эканамічным развіцці рэгіёнаў (Замкавы комплекс “Мір”)”. Адбыўся ён 21—22 лістапада 2002 года ў Міры з удзелам беларускіх, літоўскіх, польскіх навукоўцаў, а матэрыялы яго выдадзены асобным зборнікам. Сярод дакладчыкаў ёсць аўтары з Літвы, Польшчы. Што ж яшчэ з мінулага года? Адкрыццё інфармацыйнай залы ЮНЕСКА ў памяшканні Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, дапамога маладым рыцарам у правядзенні Міжнароднага фестывалю... Спраўдзіце, а тут важна падкрэсліць, што ад ЮНЕСКА мы атрымліваем сродкаў куды больш, чым уносім сяброўскіх складак.

— А што яшчэ, апроч адраджэння сядзібы Дамейкі, заплававана на год бягучы? Наколькі я ведаю, вы нядаўна вярнуліся з Пінска, дзе праходзіў семінар ЮНЕСКА, прысвечаны пытанням экалогіі.

— Так, гэта быў Міжнародны семінар “Стратэгія захавання і выкарыстання водных рэсурсаў і біялагічнай разнастайнасці”. Вучоныя і грамадскія дзеячы Беларусі, Польшчы і Украіны, а таксама прадстаўнікі міжнародных арганізацый у гэтай неафіцыйнай сталіцы беларускага Палесся абмяркоўвалі Праект ЮНЕСКА “Распрацоўка трансгранічнай усходне-еўрапейскай мадэлі рэгіянальнай экалагічнай сеткі “Палессе: Беларусь — Украіна — Польшча” і плана дзеянняў па яе інтэграцыі ў Агульнаеўрапейскую экалагічную сетку”. Мы прыйшлі да вываду, што Палессе з’яўляецца адным з самых значных у Еўропе прыродных рэгіёнаў, дзе захаваны ў натуральным стане вялікія лясныя і балотныя масівы. Багацце прыроды і біялагічнай разнастайнасці Палесся дазваляе разглядаць яго як унікальны аб’ект еўрапейскай і сусветнай прыроднай спадчыны.

— Дазвольце тут перапыніць вас, Уладзімір Рыгоравіч. Ці гаварылася на семінары, што гэтай аб’екту нанесена велізарная шкода непрыдуманай меліярацыяй? Асушэнне не спалучалася з мажымасцю — у выпадку патрэбы — абваднення. А яшчэ ж да рэвалюцыі гэта прадугледжваў на Палессі генерал Жылінскі. Памятаеце, востра выступіў у абарону палескіх балот у нарысе “Званы ў прадонных азёр” наш незабыты Уладзімір Караткевіч. І як жа напала на яго тады рознае недалнабачнае чынавенства. А сёння аказваецца, што ён меў тады рацыю: “лёгкім Еўропы” нанесена вялікая шкода...

— Тым болей патрэбны сумесныя дзеянні, каб захаваць тое, што засталася, аднавіць пашкоджанае. Ведаеце, да Палесся працягвае вялікую цікавасць нават Брытанскае карацкае таварыства птушак, бо ў нас або гняздыцца, або знаходзяць пры пералётах часовы прыстанак многія рэдкія птушкі... Прадугледжваюцца калідоры для жывёлы, якая вандруе ў заходнім і ўсходнім накірунках... Такой жа ўвагі, як прырода, патрабуюць да сябе нашы старыя маэнткі. 4–5 верасня мы мяркуюем правесці ў Залессі Сморгонскага раёна, там, дзе жыў Міхал Клеафас Агінскі, форум пад назвай “Гістарычныя сядзібы Беларусі — стан і будучыня”. Можна, прыедзе туды з Англіі нашчадак кам-

пазітара Іва Залускі. Ён падрыхтаваў кніжку “Гены Агінскага”... Спадзяюся, вы таксама прымеце ўдзел?

— Абавязкова. Мне ёсць што сказаць. Да прыкладу, пра старыя сядзібы беларуска-літоўскага памежжа на Астравеччыне або пра Станькава Чапскіх.

— Урэшце, вы ўжо знаёмыя з праектам стварэння даведніка пра двухсот самых знакамітых беларусаў і ўраджэнцаў Беларусі, якія жылі і дзейнічалі на радзіме і ў замежжы, зрабілі значны ўклад у сусветную культуру. Кніга выйдзе на беларускай і англійскай мовах. А вядучай установай тут выступае Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы.

— Мы дамовіліся з кіраўніком праекта прарэктарам універсітэта Людмілай Васільеўнай Рычковай, што яна сама раскажа чытачам “Голасу Радзімы” пра будучую кнігу.

— Выдатна... І яшчэ пра адзін важны сёлетні праект хачу сказаць хача б некалькі слоў. Гэта будзе мэтанакіраваны падручнік па чарнобыльскай праблематыцы. Прызначаны ён для настаўнікаў школ, якія знаходзяцца ў зонах не з высокім, а з нізкім узроўнем радыяцыі. Каб вясковая інтэлігенцыя кваліфікавана адказвала на пытанні мясцовых жыхароў, бацькоў сваіх вучняў. Бо абсалютна чыстых тэрыторый у нас няма...

— Давайце, Уладзімір Рыгоравіч, пра нешта больш аптымістычнае. Скажам, пра планы на наступны год. У 2004 годзе мы абавязаны паводле нашага статусу правесці чарговы, чацвёрты Міжнародны кангрэс беларусістаў. Паколькі ЮНЕСКА займаецца праблематыкай “Памяць Зямлі”, то, можа, нам узяць такую тэматыку: “Памяць Беларусі як састайная частка памяці Зямлі”?

— Варта спыніцца на разнастайнасці культур. Гэтую праблематыку ЮНЕСКА таксама лічыць вельмі актуальнай. 21 мая аб’яўлена ААН Міжнародным днём разнастайнасці культур. Беларуская культура сярод разнастайных культур Еўропы... Разнастайнасць культур нацыянальных меншасцей самой Беларусі...

— Што ж, дзякуй за падзяку. Будзе вясенню афармляць заўважкі... Хацелася б яшчэ пагаварыць пра вас як пра пісьменніка, перакладчыка мастацкіх твораў з англійскай мовы. Але па адсутнасці публікацый у друку мяркую, што на “хобі” ў вас цяпер нестася часу. Як, відаць, і на ранейшае калекцыянараванне... Зрэшты, гэта асобная тэма гаворкі. У заключэнне я хачу бы задаць вам адно вельмі праявічнае, прагматычнае пытанне.

— Слухаю.

— Вось мы ў рэдакцыі спрачаліся, як правільней будзе пісаць: ЮНЭСКО ці ЮНЕСКА? Бо гэта ж транслітэрацыя англамоўнай абрэвіятуры, штучная беларусізацыя тут не падыходзіць.

— І да якога ж вываду вы прыйшлі?

— Да нейтральнага. Сталі пісаць лацініцай: UNESCO.

— Не найлепшы выхад. Тады лацінай даведзеца пісаць і скарачаныя назвы іншых міжнародных арганізацый, UNO, скажам. Існуюць розныя варыянты, у тым ліку і той, што выкарыстоўваўся ў “Кантактах і дыялогах”: ЮНЭСКО. Але ж ужо стала традыцыяй, ва ўсе энцыклапедычныя даведнікі ўвайшло: ЮНЕСКА. Таму давайце так і пакінем.

— Ад імя чытачоў і ад нашай асацыяцыі дзякую за ўвагу. Паспяхі ў выкараючай працы!

НА ЗДЫМКУ: Генеральны дырэктар ЮНЕСКА Кайціра МАЦУРЫ (у цэнтры), Уладзімір ШЧАСНЫ і Азіза БЕ-НАНІ, старшыня Выканаўчай рады ЮНЕСКА.

Фота Сірыл БАЕЙ (2003).

Лаўрэат прэстыжнай прэміі

З Варшавы прыйшла прыемная вестка, што прэзідэнт Польшчы Аляксандр Квасьнеўскі ўручыў прэмію імя Андэя Дравіцка сябру нашай асацыяцыі, вядомаму беларускаму пісьменніку, які жыве на Беласточчыне, у мястэчку Крывікі, Сакрату Яновічу.

Гэтай прэстыжнай прэміі ўдастойваюцца звычайна літаратары, якія ўзнімаюць тэмы культурнага памежжа.

С.Яновіч — аўтар многіх кніг прозы і эсэістыкі на беларускай і польскай мовах. Найбольш вядомыя з іх — “Загоны”, “Сярэбраны яздок”, “Праваслаўная Царква ў Беластоцкім краі і беларуская мова ў ёй”, “Самасей”. Асабліва палеміка выклікала эсэ “Беларусь, Беларусь”, выдадзенае ў 1987 годзе на польскай мове ў Варшаве.

Прыгадаем, што С. Яновіч быў удзельнікам Трэцяга кангрэса беларусістаў, фінансаваным выданнем адной з кніг яго матэрыялаў. “Віла Сакратэс” у Крывіках, родны дом лаўрэата, стала значным цэнтрам руху беларусістаў. Кожны год вучоныя і пісьменнікі з розных краін збіраюцца тут, каб абмеркаваць пытанні літаратурнага ўзаемадзеяння і разнастайнасці. Матэрыялы гэтых трыягоў потым друкуюцца ў штогодніках “Annus Albaruthenicus” — абавязкова ў перакладах на заходне-еўрапейскія мовы.

Перамагла кніга пра беларусаў Сібіры

Імя беларуса па походжанні Вяляціна Капцога, былога віцэ-прэзідэнта Расійскай акадэміі навук, старшыні Сібірскага аддзялення РАН, лаўрэата многіх прэстыжных прэмій, добра вядомае ва ўсім навуковым свеце.

У гонар яго названы праспект у Новасібірску. У 1999 годзе прэзідэнтамі НАН Беларусі і СА РАН была ўстаноўлена штогадовая прэмія імя за сумесныя навуковыя працы адкрыцці або вынаходніцтва.

На прэмію імя акадэміка В.Капцога за 2003 год прэтэндэнтаў было тры: адна манаграфія і два сумесныя цыклы прац. Перамагла манаграфія “Нарысы гісторыі беларусаў у Сібіры ў XIX—XX стст.”, падрыхтаваная і выдадзеная Інстытутам гісторыі НАН Беларусі і Інстытутам гісторыі СА РАН. 9 чэрвеня 2003 года ў Новасібірску адбылося ўрачыстае ўручэнне прэміі. Лаўрэатамі з беларускага боку сталі акадэмік Міхал Касцюк (ён жа адзін з адказных рэдактараў кнігі), прафесары Леанід Лыч, Уладзімір Навіцкі, Уладзімір Снапкоўскі, Мікалай Сташэвіч. Першыя двое з’яўляюцца сябрамі асацыяцыі беларусістаў.

Падрабязней раскажам пра кнігу, якая выйшла пераможкам, мы пастараемся ў бліжэйшы час.

Соты нумар “Праменя”

Папулярнай сярод беларусаў Латвіі і іншых краін Балты з’яўляецца штомесячная газета “Прамень”, якая выдаецца ў Рызе. Да Дня Рэспублікі Беларусі пабачыць свет яе соты нумар.

У “Прамені” найперш асвятляюцца жыццё беларускай дыяспары ў Латвіі, дзейнасць яе самых буйных суполак у Рызе, Даўгаўпілсе, Вентспілсе. Расказваецца пра найбольш значныя падзеі на Бацькаўшчыне, дзелавыя і культурныя кантакты. Надрукавана нямала артыкулаў пра супольнае гістарычнае і літаратурнае мінулае, адносіны да беларусаў Яна Райніса. Публікуюцца (у арыгінале і перакладзе) мастацкія творы.

На старонках “Праменя” выступаюць і сябры Латвійскай асацыяцыі беларусістаў — Мірдза Абала, Ілга Апіня, Вячка Целеш і іншыя.

захавай традыцыю

Ад фестывалю да фестывалю...

Звінелі гукі чароўных цымбалаў і галасістых гармонікаў на VII Міжнародным фестывалі народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік". У фестывальных мерапрыемствах, якія праходзілі ў чэрвені 2003 года, прынялі ўдзел каля 30 мастацкіх калектываў і звыш 550 удзельнікаў з усіх куткоў Беларусі, а таксама з Літвы, Польшчы, Расіі, Славакіі і Украіны.

Чатырнаццаты раз, пачынаючы з 1989 года, у нашай краіне праводзіўся традыцыйны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік". Прайшоўшы ў Віцебску і Магілёве, ён з 1992 года трывала прапісаўся ў Паставах, якія даўно лічацца "сталіцай" Паазер'я — чудаўнага музычнага краю.

Закладзеныя яшчэ ў XVIII стагоддзі цікавыя музычныя традыцыі і выканальніцкая школа не страцілі, а дзякуючы самабытным музыкам і спецыялістам, народным музычным майстрам, Груздаўскаму цымбальнаму аркестру, а пазней і ансамблю "Паазер'е" выкладчыкаў Пастаўскай дзіцячай музычнай школы, атрымаўлі новае жыццё. 50-гадовы юбілей Пастаўскай музычнай школы і 10-гадовы — ансамбля "Паазер'е", з'яўленне новых цікавых калектываў служаць добрым падмуркам для іх развіцця на якасна больш высокім узроўні.

За гэтыя гады фестываль сфарміраваў цікавыя традыцыі, займеў сваю гісторыю, шматлікіх прыхільнікаў і апантаных энтузіястаў, ператварыўся ў міжнародны, стаў значнай і адметнай з'явай у культурным жыцці краіны. Неацэнная яго роля ў адраджэнні, фарміраванні і развіцці музычных традыцый Беларусі. Менавіта гэты фестываль стымуляваў стварэнне новых цікавых музычных калектываў, наданне ім вядомасці і папулярнасці, прыцягненне пільнай увагі да рэгіянальных традыцый, народных строяў, раней забытых музычных інструментаў. Выдатным прыкладам з'яўляецца ансамбль беларускіх народных духавых інструментаў "Гуды" пад кіраўніцтвам заслужанага работніка культуры Рэспублікі Беларусь, выдатнага знаўцы народнай музыкі Уладзіміра Грома. Ідэя стварэння калектыву нарадзілася менавіта на гэтым фестывалі, які кожны раз дэманструе новыя творчыя знаходкі і які ператварыўся сёння ў сапраўдную музычную лабораторыю. Тое ж самае можна сказаць і пра ансамбль "Паазер'е", які засведчыў беражлівыя адносіны да мясцовых музычных традыцый, дасягнуў высокага выканальніцкага ўзроўню, адным з першых атрымаў ганаровае званне "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь". Творчая сустрэча "Музычная культура Паазер'я: традыцыі і навацыі", праведзеная з удзелам ансамбля, выклікала вялікую цікавасць ва ўсіх удзельнікаў фестывалю.

Фактычна ўсе сённяшняе вядучыя аматарскія інструментальныя калектывы рэспублікі атрымалі ў свой час на фестывалі своеасаб-

ліваю пучэўку ў доўгае творчае жыццё. Як тут не ўспомніць "Крупіцкіх музыкаў" з Мінскага раёна, "Рагнеду" з Заслаўя і "Траецкіх музыкаў" з Барысава, "Заранку" з Нясвіжа, "Лявонаў", "Музыкаў", "Грыматы" і "Калі ласка" з Гродзенскай, "Палешукоў" і "Фэст" з Брэсцкай, "Радуніцу", "Рэчыцкіх музыкаў", "Скарбонку"

з Гомельскай, "Бялініцкіх музыкаў", "Мілавіцу" і "Медуніцу" з Магілёўскай абласцей. Добры творчы ўзровень заўсёды дэманстравалі на фестывалі сталічныя мастацкія калектывы — "Шчодрыца", "Баламуты", "Мінскія музыкі" і іншыя. Усяго за гэтыя гады толькі ў заключных мерапрыемствах фестывалю прынялі ўдзел звыш 280 калектываў і 5 500 удзельнікаў.

Арганізатарам фестывалю ўдаецца захоўваць не толькі высокі творчы ўзровень, але і рабіць кожны фестываль навукова-практычнай базай, творчай лабораторыяй, дзе прадстаўляюцца розныя музычныя стылі, выканальніцкія школы, рэгіянальныя музычныя традыцыі. Канцэрты народнай музыкі добра дапаўняюцца канцэртамі старадаўняй беларускай, класічнай і царкоўнай музыкі, а ў 2000 годзе ўпершыню быў арганізаваны канцэрт звонавай музыкі.

Асноўны накірунак і дэвіз сёлета фестывалю — "Цымбальным традыцыям — новае жыццё". Гэта было дакладна адлюстравана ў сцэнарных матэрыялах, конкурсных намінацыях, творчых лабораторыях.

Дарэчы, арганізатарамі свядома надаецца вялікае значэнне творчым лабораторыям, бо яны маюць навукова-даследчы характар, збіраюць вядучыя спецыялістаў і практыкаў, прапагандуюць цікавы вопыт. У час творчых лабораторый праводзяцца прэзентацыі новых кніг, рэпертуарных зборнікаў па народнай музыцы. Так, на гэты раз адбылася

куточкаў нашай краіны, Італіі, Латвіі і Літвы, Малдовы і Польшчы, Украіны і Венгрыі, Расіі і Эстоніі.

Сёлета фестываль расквецілі ўпрыгожылі адметны інструментальна-вакальны гурт "Купішкену капелія" з Літвы, віртуозны квартэт "Рускі капрыз" і трыо гарманістаў "Забава" з Масквы, самабытны мардоўскі фальклорны ансамбль "Пейдзелька" з Самарскай вобласці, нацыянальна каларытны ансамбль "Койшаван" са Славакіі, якія былі адзначаны спецыяльнымі дыпламамі "За высокае выканальніцкае майстэрства і папулярнасцю нацыянальнага мастацтва". А ўкраінскі ўзорны ансамбль гарманістаў з горада Жашкава Чаркаскай вобласці стаў адным з лаўрэатаў фестывалю.

Сапраўдным любімцам пастаўскай публікі стаў вядомы беларускі гурт "Прымакі" з Польшчы, які ўжо другі раз прыязджае на фестываль і дэманструе шчырую любоў да беларускай песні.

Традыцыйны конкурс "Хто каго?" — галоўная імпрэза фестывалю — зноў пацвердзіў высокі выканальніцкі ўзровень удзельнікаў, цікавасць да рэгіянальнага фальклору і мясцовых традыцый, прадэманстравалі лепшыя ўзоры народнай музыкі. Парадавала і тое, што ў большасці калектываў захоўваецца пераемнасць пакаленняў. Узроставы дыяпазон пераможцаў конкурсу складаў ад 8-мі (Яна Чалей з Пастаў) да 70-ці гадоў (Уладзімір Мычко з Пастаўскага раёна).

Лепшымі з лепшых былі вызначаны членамі журы фестывалю ўзорны ансамбль народнай музыкі "Пацешкі" з Маладзечна і ўзорны цымбальны аркестр "Першацвет" з Мінска, якім былі ўручаны і галоўныя прызы.

Дарэчы, высокі творчы і навуковы ўзровень фестывалю падтрымліваецца і дзякуючы вельмі аўтарытэтным журы — прафесарам, народным і заслужаным артыстам Міхаілу Казінцу, Міхаілу Дрынеўскаму, Яўгену Гладкову, вядомым даследчыкам і знаўцам народнай музыкі Уладзіміру Грому, Мірону Буле, Уладзіміру Тарану, Валянціне Трамбіцкай і іншым.

Крануў сэргыі і, напэўна, надоўга запомніцца слухачам і гледзям прыгожы і ўрачысты кан-

цэрт старадаўняй беларускай духоўнай музыкі, які адбыўся ў апошні фестывальны дзень у касцёле імя Непарочнага зачацця Дзевы Марыі — помніку неагатычнага стылю, у якім прынялі ўдзел ансамбль старадаўняй музыкі "Brevis" з Мінска і Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Г.Цітовіча.

У яркае і незабыўнае відовішча з удзелам шматтысячнай аўдыторыі ператварыўся заключны гала-канцэрт у гарадскім амфітэатры. Багатае і разнастайнае народнае мастацтва ва ўсіх яго правах было выдатна прадэманстравана лепшымі калектывамі і выканаўцамі, якія на завяршэнне трохгадзінага канцэрта зрабілі пастаўчанам своеасаблівы падарунак — выканалі груздаўскую польку "Агульніца".

Традыцыйна кульмінацыйным момантам ключага канцэрта стала ўзнагароджанне лепшых калектываў і выканаўцаў, пераможцаў конкурсу "Хто каго?..." спецыяльнымі дыпламамі, памятнымі сувенірамі і каштоўнымі прызамі, якія дакладна адпавядалі ідэі і тэматыцы фестывалю. А лаўрэатаў фестывалю і замежных удзельнікаў віншавалі асабліва ўрачыста — іх запрасілі на спецыяльныя месцы пад аркі пераможцаў і запалілі ў іх гонар фестывальны феерверк.

Амаль цэлы дзень віраваў гарадскі парк музыкай, песнямі і танцамі, гульнёвымі праграмамі і святочнымі гандлёвымі радамі.

Фестываль "Звіняць цымбалы і гармонік" любяць і пастаўчане і госці, яго чакаюць, да яго рыхтуюцца, упрыгожваюць горад, яму прысвячаюць свае вершы і песні. Мясцовыя паэты Аркадзь Нафрановіч і Ніна Захарэвіч парадавалі ўдзельнікаў сваімі новымі творами, а "Пастаўская прывітальная" на словы Генадзя Шышкіна стала сапраўдным гімнам фестывалю. Палюбіў Пастаўшчыну і мінчанін Міхась Слізкі — цікавы музыкант і самадзейны кампазітар, які прысвясціў фестывалю некалькі песень.

Прыгожыя карціны, ручнікі і габелены, вырабленыя мясцовымі майстрамі і прадстаўлены ў "Горадзе майстроў", у якасці сувеніраў і падарункаў развезлі ўдзельнікі і госці фестывалю ў розныя куткі нашай ды іншых краін.

Фестываль закончыўся, але ёсць упэўненасць, што ён абавязкова будзе мець і свой працяг, бо, як сказаў у сваім выступленні ў час закрыцця народны артыст Беларусі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі, прафесар Міхаіл Казінец: "Звіняць цымбалы і гармонік" — гэта родныя напевы Бацькаўшчыны, гэта маладосць, гэта прафесіяналізм выканання, гэта асаблівыя цеплыня і непаўторнасць пастаўскай зямлі, гэта чудаўныя сустрэчы з сябрамі з замежных краін".

Бывай, фестываль, і да новых сустрэч на новым фестывалі!

Тадэвуш СТРУЖЭЦКІ,

начальнік упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, прэзідэнт фестывалю.

НА ЗДЫМКАХ: нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Цітовіча; славацкі ансамбль "Койшаван" фальклорнага аб'яднання "Ядлінка" з Усходняй Славакіі; ансамбль беларускіх народных інструментаў "Гуды" Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры; закрыццё фестывалю "Звіняць цымбалы і гармонік".

Фота Аляксандра ЛАБАДЫ.

краявідны віцебшчыны

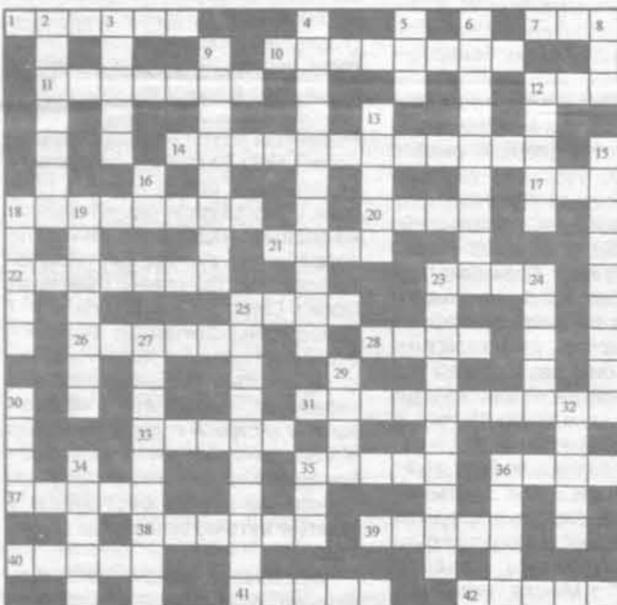
Калодзеж у Браславе.

крыжаванка ад любові іонавай

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ. 1. Свет. 7. Сирень. 10. Возмущение. 11. Букашка. 12. Крыша. 14. Воскресение. 17. Кушанье. 10. Порок. 20. Тмин. 21. Отец (ласково). 22. Чувство. 23. Крышка. 25. Мать. 26. Заем. 28. Рожь. 31. Понятливость. 33. Шмель. 35. Пасть. 36. Кнут. 37. Молва. 38. Тетрадь. 39. Резон (разг.). 40. Войлок. 41. Отчаяние. 42. Посыпательство.

ПА ВЕРТЫКАЛІ. 2. Восклицание. 3. Дюжина. 4. Безразличие. 5. Вещь. 6. Исчезновение. 8. Ухарь. 9. Травля. 12. Деятель. 13. Рельс. 15. Молодость. 16. Йог. 18. Пепел. 19. Повод. 23. Вежливость. 24. Столетник. 25. Отрочество. 27. Удобство. 29. Предел. 30. Священный огонь. 32. Кирпич. 34. Усталость. 35. Тюк. 36. Пятно.

з жыцця жывёл

Усялякія паказкі распяваюць людзі пра жывёл. Напрыклад, усе свярдаюць, што зімою мядзведзь у бярозе лапу смоча, каб чарвячка замарыць. Аказваецца, робіць ён гэта таму, што лапы вельмі свярбяць. Злазіць з іх старая скура, а новая нарастае. Вось і ліжа іх мядзведзь. Ды так, бывае, захопіцца, што аж звонку чмоканне чуваць. Вось і складаюць людзі з гэтай нагоды байкі.

Ці яшчэ: "Заяц з расплюшчанымі вачыма спіць". А каму даводзілася бачыць, калі ён спіць? Ды яшчэ

зблізку? Заяц паляўнічага не праспіць. Гэта дакладна.

Пчолы — нястомныя працаўнікі. Мала каму вядома, што для таго каб сабраць адзін кілаграм мёду, пчале трэба налятаць больш за тры тысячы кіламетраў і апрацаваць 20 мільёнаў кветак, з якіх яна збірае нектар. Ляціць пчала з хуткасцю дзевяць кіламетраў у гадзіну. Паспявае наведваць за "працоўны дзень" да дзевяці тысяч кветак.

Вячаслаў СТОМА

паэтычная імпрэза

СТАНОЎЧАЯ СТАНОЎКА

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

Марыя Станоўка паходзіць з вёскі Бабынічы, што на Полаччыне. Вучылася ў школе, пісала вершы. Пасля атрымала дыплом I ступені на рэспубліканскай алімпіядзе па роднай мове і была прынята на беларускае аддзяленне фільма БДУ. Цяпер навучаецца на 2 курсе. Складае песні, грае на гітары, марыць, па яе прызнанні, "ні пра што". Атрымала Гран-пры на бардаўскім конкурсе "Дзень зямлі-2001", была ўшанавана на літаратурным конкурсе з той жа назвай, перамагала на мясцовых конкурсах. Маша малюе, грае, слухае музыку. Добрую справу зрабіў бард Алесь Камоцкі, пад чым уплывам Маша стала цалкам беларускамоўнай паэткай

Марыя СТАНОЎКА

КАЛЫХАНКА

Сумныя словы. Навошта? Не трэба.
Не далякайце прызнаннямі вушы.
Не адбіраў я вашага неба,
Што над сумленнем вісіць непарушна.

Спаласаванья шнарамі плечы —
Прыказка верных; адзнака Свядомых.
Можа, яны вас пакрыўдзілі нечым?
Не? Дык тады адпусціце дадому.

Толькі спачатку вярніце ім тое,
Што адабраў і чым заклэймілі.
Гэта іх крыж, шматвяковая мроя —
Тое, чаго пад кнотом не згубілі.

Што вам казаць? Вы ўсё ведалі добра.
Толькі ў вушах пульсавала: "Баюся..."
Добрай вам ночы. Хавайце пад коўдру
Свой успамін ад маёй Беларусі.

Дык хто ж ты нарэшце?
Прыходзь па мяне.
Я больш не хачу быць
выносліва-моцнай,
Трымаць у сабе прадчуванні
прароцтваў,
Хавацца ад кпінаў бязвінна у сне,
Чакаць, што нарэшце прыйдуць
па мяне.

Чытаю нататкі аб прыкрай віне.
Я зманліва-шчыра шукала збавення.
Я спрощаны вынік твайго вырашэння.
Мяне абьякаваць зноў ахіне.
Пакуль што не позна.

Прыйдзі ж.
Па мяне.

ПАМЕЖЖА

Не варта глядзець на свет
Праз прызму разбітых шыбаў
І верыць, што лішні выбыў.
Не варта глядзець на свет.

З абгортка старых газет
Не будуць крычаць нанова
Чужыя святыя словы.
Не варта глядзець на свет.

Маркотна. Схаваць пад плед
Хлуслівыя сёння вочы
Ад шчырай чырвонай ночы.
Не варта глядзець на свет.

Агнём пусціць апошні вынік
чужых разваг і мёртвых словаў,
у твар натоўпу кінуць выклік,
каб зразумець, што ты гатовы.

Не трэба быць адным з нямногіх.
Не варта быць адзіным ў свеце.
Як на свае ўстанеш ногі,
Ідзі! Хай будзе з намі вецер.

Дзеля чаго жывеш? Не варта.
Адзіны сэнс — спрадвечны вечар.
А ты нясеў свой крык упарта.
Нашто? Ты б лепш расправіў плечы.

ВЯРТАННЕ ДА ЗЯМЛІ

Сарвецца з вуснаў невыразнай лаянкай
Да здэку
Незнаёмая мелодыя.
Разбэшчанай, апушчанай, залапанай
Кручуся у жывёльным карагодзе я.

На захад. Да крыжоў.
Каб больш не памятаць
Няўключных крокаў,
злёту абяскрыленых.
Каб больш не чуць, не бачыць.
Каб зямлёю стаць.
Забітай шчыра ботамі знясіленых.

Прывычны стан паўзброку.
Абяскроўлена.
Па кропкі час. Імжа у зрэнках. Ведалі.
Аскепкі ў скронях.
Функцыя адноўлена.

На захад. Да крыжоў...

... Я чую крок. А ты мяне не бачыш.
Даўно згубіла недарэчны цень...
Перажыву і заўтра хворы дзень.
А, можа, ты жыццё і перайначыш...
Я чую крок. А ты мяне не бачыш.

MELANCHOLIA

Дзесьці за шыбай вецер,
Вецер, што раздзірае
Вочы на друзкі люстраў,
Мёртвых, чужых, халодных...
Прыкрыя словы-смецце.
Моўкнасць не пагражае,
Як запаленне вуснаў,
Мяккіх, жывых, галодных.

Як нараджэнне смерці —
Постаці, крокі, шнары...
Значна прасцей, здаецца,
Выйсці на рэйкі босым...
Намалявана? Смерці.
Кропка. Стальныя твары...
Ў келіху свечак б'ецца.
Моцна, ды... надта
коса.

U wydumanym swiecie zyc' netahc'yma.

Крыкнуць. Застацца нічым для нікога.
Памерці.
Проста пазбегнуць магчымага
выйсця й спакою.
Зліцца з зямлёй. Нарадзіць надламаная
Вецце.

Збегчы ад шэрагу слоў.
Адляцець за зімою.
... Спыняцца хвалі дарог.
Адзіваюць сцяжыны.
Хрыпам адойдзе у вечнасць
глухое дыханне.
Вейкі апошнім узмахам адліцаць
гадзіны.

... Стан забыцця.
Стан збавення.

і бардам. Часта на
выхадных Марыя едзе
ў Бабынічы — вёску,
да якой, па азначэнні
Сержа Мінкевіча, па-
эта, перакладчыка
Міцкевічавых "Дзя-
доў", мы цяпер ста-
вімся цалкам "ста-
ноўча".

Паэтка, полацкая дзяўчына Марыя Станоўка (ці —
для сваіх — Мышка) стварае тэксты, у якіх і глухі
пачуе музыку.

Слухаем вершы Машы Станоўкі!

І стан занябання.

Вечнае рэха людскіх нараджэнняў і
смерці...
Больш немагчыма плявацца ва
ўласныя вочы.
Выйсці з вышынь у вандроўку
на суперак ночы...
Крыкнуць.
Застацца нічым для нікога.
Памерці.

СЛОВЫ

Час спазняецца верыць.
Разбітае люстра
ў далонях
Адбірае апошнія сілы у хворых павек.
Бачыць свет, каб прадбачыць вясну,
разляецца па гонях,
Скінуць зрэб'е здагадак і шчыра
сказаць:
"Чалавек".

Абуджэнне не варта таго, каб стаяць
на памежжы
Разліўнога світанку і пачку
збяднелага сну.
Хто каму паралельны, пабочны ці
нават сумленны,
Мне ўсё роўна. Абы толькі зноў
не забралі вясну.

Слова "буду" сінонімам стала да слова
"не ведаць".
Застаецца апошняе: проста спыніцца
і быць.
Існаваць па сабе. У няведанні
крокамі мерць.
Непрызначаны лёс.
Да таго ў нешта верыць
і жыць.

Сонныя крылы-вейкі.
Хворыя нервы. Хопіць.
Меткі чужой лінейкі;
Нехта малюе копыць.

Сумна стаяць пад вірам,
Бачыць другое сонца,
Што засыпаюць жвірам...
Гвалтам бяруць бясконцасць,

Падае неба вершам,
Сыпле на аркуш перцам...
Хто намалюе першым
Волю?.. і застаецца?

... Камень у шыбы. Ціха.
Дождж аддаецца глебе.
Лёс захварэў на ліха.
— Часу ты больш не трэба.

— Згодна...

Аксамітны зімовы ранак.
Ў задуменні снягі навокал.
Забяры сабе гэта зерне.
Прарасці з яго Дрэва Свету.
Рэчаіснасцю з-за фіранак
Пакалола даўно ўжо вока.
Можа, зерне табе і верне,
Што было адабрана ветрам.
... Прарасці з яго дрэва свету.

«Голас Радзімы»

Намеснік галоўнага рэдактара
Ташыяна КУВАРЫНА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Міністэрства замежных спраў Рэспублікі Беларусь;
Камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей пры Саўеце Міністраў Рэспублікі Беларусь;
Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі;
Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом «Радзіма».

Наш адрас: 220005, Рэспубліка Беларусь, Мінск, пр. Ф. Скарыны, 44.
Тэлефоны: (+375-17) 288-11-97 (бухгалтэрыя), 288-12-80, 284-76-56, 288-17-82, (тэл./факс).
Галоўны рэдактар: 8029-6-88-17-82.

Чытайце «Голас Радзімы»
ў ІНТЭРНЭЦЕ:
<http://golas.promedia.by>

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
«Голасу Радзімы», могуць не супадаць.

Рэгістрацыйнае пасведчанне №81. Падпісны індэкс у Беларусі 63854.
Тыраж 2 121 экз. Заказ 1506. Падпісана да друку 8. 7. 2003 г. у 12.00.

Газета набрана і зьявілася на рэдакцыйным настольна-выдавецкім
комплексе.

Адрукавана на паліграфічным РУП «Чырвоная зорка»
(220073, г. Мінск, 1-шы Загарадны завулак, 3).